

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opggericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

HEEREN
EN
KINDER
KLEEDING

PEEK &
CLOPPENBURG

KLEEDING
NAAR
MAAT

INHOUD: Het houden van Lezingen met Lichtbeelden en Films. — Feuilleton. — Milit. exploratie van Ned.-Nieuw-Guinea. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 5 tot 12 Oct. 1921.

Het houden van Lezingen met Lichtbeelden en Films.

Een der machtigste middelen om een lezing te doen pakken en om het gesprokene beter te doen begrijpen, en vooral ook om het beter te doen onthouden, is de illustratie van lezingen met lichtbeelden of films. Dat dit nog lang niet algemeen wordt ingezien, kan men afleiden uit het feit dat er nog tal van lezingen worden gehouden waarbij deze illustratie ontbreekt, ja, er zijn zelfs enkelen, die meenen dat de plaatjes gerust kunnen wegblijven en dat een werkelijk ontwikkeld publiek deze attractie niet noodig heeft om ter vergadering te verschijnen of wel het gesprokene te onthouden.

Dit wordt echter gelogenstraft door het feit, dat alle te illustreeren lezingen veel drukker worden bezocht dan die zonder lichtbeelden, terwijl het een bekend feit is, dat de gezichtsindruk veel langer na werkt en langer in het geheugen blijft dan het gehoorde alleen.

Mag dus het bovenstaande aan de eene zijde gelden als een opwekking om de lezingen steeds door beelden toe te lichten, zoo moet men aan de andere

zijde echter niet denken, dat daarmee alles is afgelopen en het publiek dan steeds, na meer geleerd te hebben, voldaan naar huis gaat. Neen, daar lijkt het in de verste verte niet op getuige de vele klachten, die mij dikwijls over dergelijke lezingen bereikten, welke klachten zeker culmineerden in de recensies over den jongsten filmavond in het Kurhaus te Scheveningen.

Wij vinden het altijd heel jammer, als dergelijke lezingen, die van de zijde der betrokken vereenigingen meestal veel geldelijke opofferingen vorderen en van de zijde van den spreker veel toewijding en

Aan de Kruijn vergooid de palmboom het water dat aan zijn voet wordt verspild. *Oostersche Spreuk.*

inspanning, niet geheel slagen en daarom willen wij de reden van een en ander eens bespreken, waarbij wij putten uit een zeer rijpe ervaring op dat gebied.

Wat b.v. de *indeeling* der lezing betreft — vertelling en vertooning — moet men wel bedenken, dat men in den tegenwoordigen tijd in een periode van gejaagdheid leeft en meestal optreedt tegenover een publiek, dat door tal van avondamusementen verwend is en geen half uur achtereen rustig naar een spreker kan luisteren, zonder te kuchen of te stommelen. Bovendien vallen de meeste lezingen in den winter juist in de kuch-periode, zoodat de spreker zijn publiek wel moet trekken, wil hij een muisstille zaal hebben.

Een van de voornaamste oorzaken nu van rumoer en onrust in de zaal is het onduidelijk spreken van den redenaar. Als deze geen stemgeluid heeft, dan moet hij thuis blijven, ook al is hij zijn onderwerp nog zoo meester.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. N. 7057
hoek Valeriusstraat. 177

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Uw Dameskleeding

koopt U het voordeeligst bij de Firma H. GROENENDIJK, Maison de Paris, Piet Heinstraat 98, Den Haag, Telef. 5770.

Wij zijn enorm gesorteerd in Chique modellen Damesmantels, Wandeloostuurs, Toiletten, Japonnen, Blouses, Rokken, Jerseys en Jumpers.

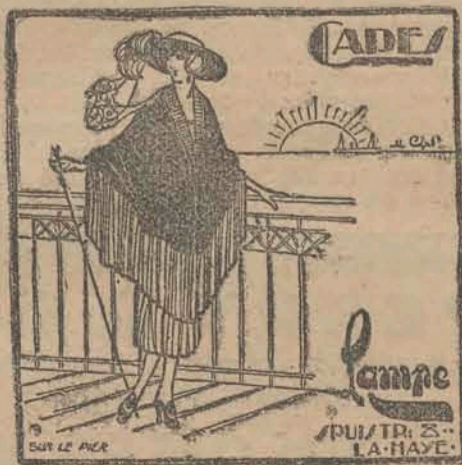
JULIEN & RICHARDSON BENNERNAGEL

AMSTERDAM 14

Reguliersbreestraat 31-33 - Tel. N. 2943

.. Algemeen Assurantiekantoor ..

AGENTEN GEVRAAGD.

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heeregracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Valerius
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant opaanvraag gratis.

H **Hammond School en COPIERINRICHTING**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strongste discretie verzekerd.

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige praktijk kunnen wij U het beste leveren, in de meest kostbare, maar ook in de eenvoudigste uitvoering. Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:

Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op iedere aanvraag franco.

Specialiteit: Tafel-, Bed- en Huishoudlinnens
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Utrechtsche Bouwassociatie

Belast zich met alle voor-
komende Bouwwerken onder
Architectuur

Joh. Kamphuisstraat 48, Utrecht
Bedrijfsleider: W. v. DOORN

Terwijl Gij rust, werken Uw
..... advertenties voor U

Men moet vóór alles zorgen verstaan te worden en daartoe is het volstrekt niet noodig een stem op te zetten, alsof men eene divisie commandeerde, doch heeft men maar te zorgen heel langzaam, duidelijk en vooral goed articulerend te spreken. Wil de spreker achter in de zaal worden verstaan, dan moet hij zóó langzaam spreken, dat het zelfs hinderlijk langzaam is voor de voorste rijen. Men kan het nu eenmaal niet iedereen naar den zin maken.

Heeft men de lezing op schrift vóór zich en voelt men zich niet in staat deze uit het hoofd (met een enkelen blik op het papier) voor te dragen, dan zorge men er vooral voor de voordracht in spreekstijl op te stellen en niet in den gebruikelijken verslagstijl of boekenstijl, met de ellenlange tusschenzinnen.

De spreker kiese een plaats, vanwaar hij goed verstaan kan worden en dat is in sommige zalen dikwijls heel moeilijk. Men diene dan ook steeds te voren te informeeren, wat de beste plaats is en zorge in de meeste gevallen er voor zoo hoog mogelijk te staan. Het geluid draagt dan over de menigte en velen wenschen ook gaarne den spreker te zien, terwijl ook sommigen, die minder goed kunnen hooren, door het den spreker naar den mond te zien, nog heel wat opvangen dat voor hen verloren ging.

Zoo maakte ik, bij mijne komst in het Kurhaus bij de jongste lezing dadelijk aan mijn buurman de opmerking, dat de spreker onmogelijk zou kunnen worden verstaan, daar de plaats voor het spreekgestoelte in verband met de groote zaal veel te laag was. In dat geval had de spreker op het toneel moeten staan. Ik ben wel meermalen op een tafel geklauterd, als er niets anders overschoot.

En waarlijk, dat de spreker in het Kurhaus niet werd verstaan, lag zeker niet aan zijn wijze van spreken. Hij had een duidelijke stem, accentueerde goed en scherp en had mogelijk alleen, met het oog op de achterste rijen in de zaal, wat langzamer kunnen spreken.

Een andere grief, die ik meermalen hoorde uiten is, dat bij lezingen met lantaarnplaatjes de achterste rijen in de zaal de beelden slechts ten halve of nog soms minder zien. Dit komt omdat velen alles maar aan den operateur overlaten. Deze stelt het scherm zoo op, dat hij van zijn verhoogd standpunt het geheele doek kan overzien, doch bedenkt daarbij niet, dat de achterste rijen nog menschen vóór

zich hebben, die den onderkant voor hen maskeerren.

Men stelle het doek dus zóó hoog, dat allen de beelden ten volle kunnen zien, waartoe het noodig is, dat de onderkant van het scherm ongeveer 1.20 M. boven den vloer staat. Bij menige lezing hebben wij, door daarop bijtijds te wijzen, het succes van den spreker in dat opzicht verzekerd.

Daar de projectiedoeken niet op zulke hooge punten staan, dat ze hoog genoeg boven den grond kunnen komen, zoo plaatse men het doek op een paar tafeltjes, of stoelen.

Bij bioscopen houdt men volkomen rekening met het bovenstaande, door de doeken heel hoog op den muur aan te brengen, zóó zelfs, dat men op de voorste rijen pijn in den nek krijgt van het naar boven kijken, doch men kan nu eenmaal niet iedereen behagen.

Nu de indeeling der lezing en de toelichting van het gesprokene.

Het publiek luistert nu eenmaal niet gaarne al te lang naar één stuk, zonder iets te zien. Dit willen de meeste lezers maar niet beseffen, daar men meestal, na een voordracht van een vijf kwartier, na afloop van de pauze eerst de beelden als een toegiftje geeft. Dat is n.l. het makkelijkste voor den spreker, idem voor den operateur.

Wil men echter in dat opzicht volle aandacht, d.i. succes hebben, dan verdeelt men de beelden in minstens twee groepen, de eene helft vóór en de andere na de pauze, of wel men verdeelt ze in categorieën, die bij elkaar behooren, en verlooft dan telkens een groep als aansluiting van het gesprokene.

Vele lezingen duren te lang, en het schijnt, dat de besturen van onze Vereenigingen den spreker in dat opzicht algeheele vrijheid laten. In het buitenland denkt men daar anders over, en werd mij, zoowel in Engeland als in Duitschiand, een termijn van 80 minuten voor mijn voordracht, alles inbegrepen, gesteld.

En nu, last but not least, de toelichting van het vertoonde.

Het schijnt, dat velen ontzettend veel moeite hebben met het toelichten van lantaarnplaatjes en

Feuilleton.

Indië

in den spiegel van den Oceaan.

Beeld van Rust, Lijn en Kleur
door P. J. ZÜRCHER Jr.

(Vervolg).

Il pleure dans mon coeur
Comme il pleut sur la ville.....
Paul Verlaine.
Choix de Poésies.

Doch niet immer is de hemel er blauw en niet altijd zingen er de vogels en zoemen er de insecten.

Eenmaal per jaar treedt een groote atmosferische verandering in. Dit is in den tijd van de Westmoeson. Dan — op eenmaal — wijken de transparante luchten met haar gouden, purperen, karmozijnen en opale tinten en de aether-trillingen, die uit den warmen bodem opstegen en het land in een trilbeeld omvormden, ze zijn verdwenen. Heel de natuur schijnt plots veranderd; het groen der boomen is doffer geworden en het vlammende rood, van de vele bloemen, gloeit minder fel thans op. Grauwe luchten hebben zich boven het land saamgepakt en dit tot een beeld van troosteloosheid om-

geschapen. Een algeheele verkillung is ingetreden, eene, die al dat ijle blauw en transparante schoonvol sprenkeling van ragfijn zonnegoud, plots — als het ware — heeft doen stollen.

De bosschen, de velden, bergen en dalen; de peinzende meren in de vlakten met aan den oever de overhivende, stille klapperboomen; mensch en dier, het is alles in afwachting van hetgeen komen zal en men vraagt zich slechts af: wanneer.....?

Toddat, onverwacht, met fellen slag, de donder losbreekt en dreunend wegrolt over de vlakten, tot diep in de bergen, waarin hij zich voortplant in menigvoudigen echo om aan te kondigen, dat het uur van zijn heerschappij is gekomen.

Dan valt de eerste regen. Doch het is niet het koude, onvruchtbare hemelwater van het koude Westen, de kille regen, die elk najaar in druppelen nedervalt — smartelijk — als tranen, die toch niet meer kunnen baten. Het is kracht en vruchtbaarheid, dat uit den saamgeperst-grauwen wolkenhemel op de aarde daalt. Het is de vruchtbaarheid in den oppersten graad, die nederstroomt; een levens-elixer, dat te drenken gezonden wordt. En gelijk het wolkenfloers op geringe hoogte zich boven het land saampakte, intensiveert zich de rust in de natuur op de aarde. Geen huivering doortrilt het groene hout bij de eerste aanraking, geen siddering, alsof de dood ze heel even had beroerd, vaart door het brooze plantenwezen. Het is de heerlijk, levenwekkende kracht, die over dat zwijgzame leven gaat.

En ondanks deze geweldige metamorphose, gedurende welke het blauw-groene hemelvuur, dat zich als een dreigende brand in den kosmos ont-

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

129
HUTKOFFERS

Instituut W. G. TAANMAN
de Perponcherstraat 101-103 's-Gravenhage

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst. voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-I. amb.
Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar.
Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden

Opgericht 1838 te 's-HERTOGENBOSCH Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

films; ik althans zag nog zelden bij voordrachten deze heide illustratiemiddelen volkomen tot hun recht komen.

Er zijn er die bij een lezing een inleiding in algemeene bewoordingen geven en dan een reeks plaatjes vertoonen, zonder eenige andere toelichting, dan dat men den naam van het tafereel noemt. De rest moet het publiek maar begrijpen.

Dit is zeer te bejammeren, daar dan zelfs het illustratiemiddel van den avond ook al vervelend wordt.

Nu kan men geen beelden toelichten, zonder ze van te voren zeer goed bekeken te hebben, daar men altijd zelf eenigszins vreemd staat te kijken als er weer een nieuw beeld op het doek komt.

Men bekijkt het beeld echter even rustig en duidt op elke merkwaardigheid of bezienswaardigheid daarvan, doch doe dit laatste vooral niet met het gezicht naar het doek staande, doch wel naar het publiek, en dat is nu de grootste moeilijkheid. Men kan echter iets met den stok aanwijzen, en dan zich omdraaiende de verklaring geven.

Deze verklaringen vormen dikwijls een welkome aanvulling van de lezing om enkele punten uit het gesprokene nog eens opnieuw naar voren te brengen, terwijl ook de inleiding heel wat kan worden bekort, als men de beelden behoorlijk toelicht. Elk oogenblik en veel te snel een ander beeld te zien, vermoeit het publiek, en sommige sprekers hebben er zoo weinig notie van, wat men in dat opzicht kan en mag doen, dat ze de beelden met een snelheid laten opkomen, die de operateur niet kan bijhouden. Dan is het telkens gestomp met den stok, onderwijl de spreker stommetje speelt.

En nu de toelichtingen bij filmlezingen. Deze zijn nog heel wat moeilijker dan die bij lichtbeelden en, voor een goede uitlegging der films dient men deze volkomen van buiten te kennen, althans moet men ze wel eens te voren hebben gezien.

Daarbij komt nog, dat men haast in geen enkel bioscooplokaal een behoorlijke opstelling heeft. Schrijver dezes informeert bij bioscooplezingen steeds tijdig van welk punt in de zaal het gesprokene het beste wordt gehoord. Heel dikwijls is dit in het midden der lange zijde. In dat geval wordt dan aldaar een verheven standplaats gemaakt, doch bij deze flankopstelling gebeurt het dan nog heel

dikwijls, dat een gedeelte van het publiek op de galerijen het gesprokene niet verstaat.

In de meeste gevallen kan men zich vóór en zijwaarts van het doek opstellen. Men heeft dan wel weinig ruimte, doch men behoeft toch ook niet bij de toelichting te ijsbeeren.

Om nu de film goed gade te kunnen slaan en tevens steeds naar het publiek gekeerd te blijven, dient de spreker zich te bedienen van een spiegel, waarin hij de vertooning kan volgen. Het beste kan men dat doen, door de opstelling van een muzieklessenaar met een spiegel, ter grootte van een muziekboek. Daar men alsdan de titels in spiegelschrift ziet, keert men zich bij de vertooning daarvan even om, om zelf geheel in de film te blijven.

Nu is het bij de films zaak weinig te spreken en alleen zeer wetenswaardige zaken toe te lichten. Ook spreke men vooral daarbij heel langzaam. Sommige roffelen juist hun toelichting af, uit vrees, dat het tafereel onder hunne uitlegging zal wegrollen.

Ik hoorde wel eens beweren, dat men een film niet moet toelichten, doch kan daarvoor geen enkelen grond vinden. De titels toch geven in het algemeen niet alles tot in de bijzonderheden aan, en een filmexplicateur kan men vergelijken bij een gids, die ons in het een of ander tafereel rondleidt en daarbij op wetenswaardigheden wijst. Zouden wij nu gaarne met een stommen gids wandelen? En dat waar het soms onderwerpen van technischen en wetenschappelijken aard geldt, zooals cultures, bedrijven, enz. Neen, daarbij kunnen de meest volledige titels geen voldoende licht verschaffen, en is toelichting gewenscht.

Om h.v. „Rubbercultuur” te vertoonen, zonder inleiding en zonder toelichting, is wel wat veel van het bevattingsvermogen van het doorsneepubliek gevegd. Wij zagen eens een Pathéfilm over deze cultuur vertoonen, die heel wat titels inhield, en toch waren wij genoodzaakt nog heel wat toe te lichten aan een belangstellend buurman, eer deze er iets van begreep. Na afloop der vertooning verklaarde deze het zonder mijne uitlegging niet begrepen te hebben.

Het Koloniaal Instituut, dat over een ruime filmverzameling beschikt, heeft dan ook terecht het nut van toelichting ingezien, door van iedere film gedrukte toelichtingen aan den spreker te verstrek-

ondanks het altijd geweest is en immer blijven zal..... zullen wij er steeds weder door in vervoe-ring geraken.

Gretig laaft zich de bodem aan den koelen levensstroom en zuigt hij de nieuwe kracht, die zoo rijkelijc hem overvloedt, in zich op, na lange maanden van kwellenden dorst. Tot diep in den grond is de zonnehitte, gedurende het tijdvak van hare opperheerschappij, doorgedrongen en waar zij aanraking met de stof kon verkrijgen, ontrok zij er in een almachtig egoïsme alle waterdeelen aan, welke zij na zorgvuldige filtratie ontvoerde naar andere regionen, waar de ijle damp, in een spel van voortdurende wisseling, voorbestemd werd een bijdrage te vormen tot de nieuwe materie, die straks op de aarde zou worden gezonden.

Een prikkelende grondgeur van tot pulver geworden kosmische stof stijgt in golven van niet meer waarneembare ijle op. Als onderdeel van de stofwisseling van het heelal, draagt zij in zich het geheim, waarin het protoplasma omsloten moet liggen. Een ieder neemt het waar, wij allen snuiven het op, doch geen onzer is in staat het diepste wezen er van te doorgronden.

Maar het is er, dat geheim, dat den onvindbaren sleutel verbergt van den oorsprong van alle leven; het prikkelt onze zintuigen, wij zuigen het op in de longen, gelijk de ragfijne plantenvezels diep in de Moeder-aarde het onder weer anderen vorm absorbeeren, om er den levenskiem aan te onttrekken. Het speelt met onze waarneming, plaagziek, alsof het zeggen wil: grijp me nu! Zie je me niet? Telkens en telkens weer..... (Wordt vervolgd).

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

L. A. W. Burgerman

Laan van Meerdervoort 96^b
'S-GRAVENHAGE

Speciaal Adres
voor
Indische Uitrustingen
tegen
scherp concurreerende prijzen

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaars

Filiaal: 's-Gravenhage
Hoopmakerijstr. 1a
Tele. H. 2498.

Hoofdkantoor: Amsterdam
Binnenkant 25 N. Plein
Intere. Tel. 399.

Filiaal: Arnhem
Filiaal: Gorinchem
O. Vischmarkt
Tel. 209.
Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Veel Expert speciale condities.

Firma AUG. SAVELKOUL
Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

Fa. A. C. LINSCHOTEN
Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47

COMPLETE KEUKENRICHTINGEN.
Gas- en Kolenofanizer. Huishoudelijke Artikelen.
Electrische Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.
BADEN & GEIJSERS.

Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16-22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.

Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 %o gewaarborgd.

HESSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHE**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

Perfect Boston, Fox-trot en One-step of Tango voor f 30.-
in zes privé-lessen, bij **Bé W. Meulman** (v. d. Haagen's Dans-Instituut)
Willemstraat 20-22 - 's-Gravenhage - Tel. N. 3068
Modernste stijl en variaties door hem uit Londen en Parijs medegebracht. Vraagt
inlichtingen bij het goede Haagsche publiek.

ken, welke toelichtingen de film op den voet volgen, terwijl in den filmcatalogus door het Instituut wordt aangegevend, „dat men van de sprekers verwacht, dat zij de films onder het loopen, en aan de hand der toelichtingen zullen verklaren, en daarbij alle bijzonderheden zullen uitleggen, die hen mochten opvallen. Om dit laatste te kunnen doen, wordt den sprekers ten zeerste ontraden films in het publiek te vertoonen, die den spreker nog onbekend zijn. In de meeste gevallen zijn de bioscoopondernemers wel in staat en ook genegen om den spreker vóór de lezing in de gelegenheid te stellen de film bedaard te zien afdraaien.”

Ziet men nu absoluut geen kans een film onder het loopen toe te lichten, dan kan men altijd nog eenigszins volstaan met van te voren een en ander uit deze toelichtingen mede te deelen.

Verder eischt eene lezing met lantaarnplaatjes ook nog van de zijde van den spreker eenige voorbereiding en voorzorg.

Het gebeurt n.l. heel dikwijls, dat de plaatjes in den lantaarn beslaan en dan doffe projecties geven. Dit voorkomt men door de plaatjes van te voren goed te verwarmen. Het beste doet men dat thuis, waarna men ze warm inpakt.

Mochten ze in de spreekzaal niet dadelijk nodig zijn, dan zette men het doosje met lantaarnplaatjes op eene warme plaats. Van den operateur vergeten, dat bij den aanvang der projecties de condensor van zijn lantaarn goed is voorgewarmd, daar anders deze soms minuten lang nat en dof kan zijn.

Den Haag, 3 October.

W. J. GIEL.

Militaire exploratie van Nederlandsch-Nieuw-Guinea.

1907-1915.

Nos armées ont aussi travaillé pour la civilisation!

J. Ambert.

V.

In West-Guinea was de militaire exploratie tot hare opheffing in Februari 1914 met veel succes werkzaam. In 1911 had het detachement ter beschikking van den Assistent-Resident Ingenluff met groote voortvarendheid de verkenning van den z.g. Vogelkop ter hand genomen en had het achtereenvolgens een 5-tal tochten gemaakt, o.m. tot vastlegging van het Kabelgebergte. Belangrijke gegevens werden tevens verkregen betreffende het achterland van Sorong, bewoond door de Seremoek-, Karon Dore-, Karabra- en Mégasstammen.

De zeer belangrijke tocht van de monding der Kaisrivier, gelegen ten Westen van de Kleine Geelvinkbaai (ten Westen van Manokwari) naar Moari aan de Oransbaai (ten Zuiden van Manokwari) door het gebied der Hatam-, Arjak- en Amberbakstammen, waarbij tevens het bergstelsel, zoomede de voornaamste toppen, oorsprong en loop der belangrijkste rivieren werd vastgelegd.

Na afloop der onderzoekingen in 1913 in den Vogelkop, waarbij de voornaamste toppen van het Charles Louis-gebergte in kaart werden gebracht, kreeg het detachement in West-Nieuw-Guinea in opdracht de detachementen in Zuid- en Noord-Nieuw-Guinea bij te springen en verrichtte het vóór de ontbinding op 22 Febr. 1914 nog mooi werk, onder leiding van den luitenant Ilgen en kapitein Helb, tusschen Etnabaai en Otakwarivier. De laatste tocht in Dec. 1913 van het detachement was de in het achterland van Oemarbaai en Wandammerbaai (Geelvinkbaai).

Het detachement van Noord-Nieuw-Guinea, dat in opdracht had een verkenning van het Nederlandsch-Duitsch grensgebied ten behoeve van de grensregelingcommissie, verrichtte dezen arbeid on-

*) Bijzonderheden omtrent de werkzaamheden van het exploratiedetachment vindt men in de jaargangen van het Kon. Ned. Aardr. Gen. van 1911 t/m. 1914, waarin de verslagen van het detachement overzichtelijk werden behandeld.

ZOO JUIST ONTVANGEN:

Parakan Salak Thee,
kwaliteit en prijs als vóór den oorlog,
80 cent per pond.
VERKRIJGBAAR BIJ
F. C. DE BRUYN
DANOKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3361

der leiding van kapitein Sachse en luitenant Schaffer. Hieraan vóóraf hadden vóór-verkenningen plaats gehad door Hr. Ms. flottieljevaartuig „Edi”, onder bevel van den luitenant t. z. 1e kl. F. L. Rambonnet. Zoo werd in Augustus 1909 de Humboldtbaai nog nader opgenomen, terwijl in de maanden Sept. en Oct. de verkenningen op de Noordkust tot in de Geelvinkbaai werden voortgezet.

De eigenlijke verkenningen van de grensregelingcommissie werden aangevangen onder leiding van den luit. t. z. 1e kl. J. L. H. Luijmes (blz. 55).

In de volgende bladzijden 55-77 krijgen wij zeer interessante mededeelingen omtrent de wederwaardigheden van het exploratie-detachment.

Het Verslag maakt op blz. 56 bijzondere vermelding van een aardige patrouille door den sergeant De Haas op stoutmoedige wijze ondernomen van uit Hollandia in N.W. richting, met de opdracht om langs de Noordkust te marcheeren tot dekking van de opspoorders van geologica.

„Nadat Ormoe was bereikt, belette het ongunstige „weder den terugtocht over zee en aangezien de „vivresvoorraad nog slechts 2 dagen zou reiken, besloot De Haas op het vernemen van het bestaan „van een pad naar het Sentani-meer dit pad te „nemen. In één dag werd toen het Cycloopegebergte „overgetrokken (een prachtige prestatie), den 2den dag, met het oog op ziekte bij de patrouille, rustdag „gehouden te Nandari en den 3den dag naar Hol- „landia gereisd (14-23 October)” (blz. 56).

De stelselmatige exploratie- en verkenningarbeid in het Mamberamogebied werd in het najaar 1913 ter hand genomen door de detachementen van Zuid- en Noord-Nieuw-Guinea, onder bevel van kapitein Oppermann vereenigd (blz. 65).

Wij kunnen tot ons leedwezen hier niet uitvoerig zijn.

Het Mamberamogebied is op zichzelf zulk een merkwaardig land, doorsneden als het wordt door machtige rivieren, dat wij nog lange jaren arbeid zullen moeten verrichten om het in de puntjes te onderzoeken en topografisch vast te leggen. Aan zulk een arbeid moest het pionierswerk van het militair detachement voorafgaan, waardoor een basis is kunnen gelegd worden tot verdere stelselmatige onderzoekingen van het onmetelijke gebied.

Het consigne is, dat witte plekken op de kaart, die Nieuw-Guinea nog over groote uitgestrektheid te zien geeft ondanks onze exploraties, in dezen tijd zoo spoedig doenlijk verdwijnen moeten, waarmede men thans, zie verder, bezig is. Dit niet alleen uit een politiek- economisch, maar ook uit een humanitair oogpunt. Immers, wél heeft de critiek, zooals ook de Resident Lulofs opmerkt, waaraan onze gezagsuitbreiding in de buitengewesten blootstond, steeds breed uitgemeten het wee van bloedstorting bij verzet en den druk van lasten bij de invoering van geregeld bestuur over de bevolking gebracht, maar stelselmatig wordt gezwegen van alle levensleed en ellende, geleden onder de nog niet onder ons daadwerkelijk gezag gebrachte volken, terwijl toch de daar aan het licht gekomen en hemelschreiende toestanden een heel wat ernstiger klacht vormen tegen onze nalatigheid dan ooit tegen onze te ver gedreven activiteit kon worden geformuleerd.

Onze eer als koloniale mogendheid brengt het reeds mee, dat wij het voortbestaan van onmenselijke toestanden als thans nog in Zuid-Nieuw-Guinea en elders op Nederlandsch Nieuw-Guinea heerschen, niet langer mogen gedoogen. Daar zal een eind aan moeten komen, coûte que coûte. Onze Hollandsche geardeerdheid verzet zich tegen zooveel beestachtigheid en viezigheid, als waarmede de Pa-

*) In antwoord op de beantwoording van vragen van het Tweede-Kamerlid den heer van Zadelhoff betreffende hoogte sterftecijfers van Zuid-Nieuw-Guinea, heeft de Minister van Koloniën (in Juli 1920) medegedeeld, dat volgens van den G.-G. van Ned.-Indië bekomen inlichtingen de inheemsche bevolking van Zuid-Nieuw-Guinea inderdaad tengevolge van haar verregaande zedeloosheid en sexueele verdorvenheid en de venerische ziekten, welke ongebreidelde verspreiding daardoor wordt in de hand gewerkt, dreigt uit te sterven. Het bestuur van Zuid-Nieuw-Guinea, gesteund door de aldaar werkzame R. K. Missie, doet sedert lang het mogelijke

Wed. G. STREITWOLF
Noerdeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782

DEN HAAG.

Dea's zijn doortrokken, in 't bijzonder in Zuid-Nieuw-Guinea, zij het ook, dat wij dankbaar moeten erkennen, dat er reeds van de nieuwe bestuursposten aan de Boven-Merauke en de Boven-Digoelrivieren een merkbare ordenende invloed uitgaat. Wij zullen niet hebben onder te doen voor wat onze Australische burenen in hun uitgestrekt gebied reeds hebben weten tot stand te brengen. De Resident Lulofs, die nu aan het hoofd staat van het nieuw gereëerde gewest Nieuw-Guinea is ons een waarborg, dat hij den weg zal weten aan te wijzen dien wij te bewandelen hebben, om aan hemelgerende gebruiken der bevolking, tot haar eigen heil, een eind te maken. *True blood is always guided by a sure instinct!* Wij zullen dat waar maken. Er schuilt in onze Hollandsche natie een enorme kracht, die niet verloren kan gaan, integendeel aan intensiteit toeneemt, wanneer wij voor moeilijkheden geplaatst worden welke overwonnen moeten worden. Het is volstrekt geen kopje om in het bezit te zijn van Nieuw-Guinea, ter grootte van 3½ maal Java of van Engeland met Ierland en omliggende eilanden! Het land levert wijsche perspectieven op en Hollandse energie zal het daar best klaar spelen.

Het ligt in de bedoeling door vermeerdering van pioniersposten het aantal centra van gezag en beschaving gestadig uit te breiden. Een verblijvend teeken noemt Resident Lulofs het, dat in dezen materialistischen tijd aan den oproep voor de vervulling van zulke pioniersposten door een veel grooter aantal flinke Hollandsche mannen werd gehoor gegeven dan verwacht werd; meerderen moesten zelfs worden teleurgesteld, omdat zij niet dadelijk aange- steld kunnen worden. Ziedaar de teekenen van onze volkskracht!

Ook de handel en de landbouwindustrie gaven reeds blijken van belangstelling in het nieuw te openen gebied en hoewel voor landbouwonderne- mingen de exploitatiekosten hier allicht hooger zul- len zijn dan op de dichtter bij Java gelegen eilanden, mag verwacht worden, dat bij het schaarscher wor- den van goede erfpachtgronden elders, vooral we- nig arbeidskrachten vorderende cultures als de klap- persteelt op Nieuw-Guinea met voordeel gedreven kunnen worden. Als afzetgebied van cultuurproduc- ten, ook voor het hout en boschproducten, zal mede het oog te vestigen zijn op het nabije Australië, waarmede de verbinding niet kostbaar is.

Een gedelegeerde van de Firma Rosenhain te Syd- ney, de heer Drechster, heeft zich reeds sedert maanden (nl. in 1920) te Merauke gevestigd.

(Wordt vervolgd.)

A. R. v. O.

maken goedkooper en met meer succes de Chinees- che regeering van dit hoog noodige artikel te voor- zien. Holland en Indië zijn momenteel voor dege- nen, die begrijpen en bewonderen kunnen, op de „knees of the Gods“; geen land ter wereld is door de tragische slotsom van den wereldoorlog in een betere positie geplaatst om markten te veroveren, industrieën op te bouwen en zijn invloed tot de uiterste aardhoeken te doen gelden.

Een der duidelijkste bewijzen is wel een belang- rijk artikel in *the Age*, waaruit blijkt, dat al wat Engelsch is „eats their hearts“ over de kolossale ontwikkeling van Rotterdam, dat, volgens het arti- kels, zelfs Londen als wereldhaven spoedig voorbij zal streven. De Rijnlanders zullen spoedig Australi- sch vleesch en vruchten koopen en indien men in Australië van de gelegenheid aangeboden, gebruik zal maken, kunnen schepen in deze havens geladen worden en van Rotterdam naar Straatsburg varen, wanneer, volgens het plan, de Rijn uitgebaggerd zal worden en schepen „up to“ 3000 tons de rivier kun- nen bevaren.

Gelukkig apprecieert de schrijver onze handels- visie. Wat een zegen, welk een voorrecht ons be- schoren! „The Dutch fully realise their chance“, moet hem der waarheid wille van 't koude hart. „De Hollanders hebben reeds enorme sommen be- steed voor rivier-verbeteringen, enz. Rotterdam is now one of the best equipped ports in the world and the Dutch mean to make Amsterdam en Rot- terdam *the best ports in the Universe*“, zijn enkele ontboezemingen, die hem bijkans galsteenen moe- ten bezorgen.

„The Dutch hope to regain the industrial position they held in the 17th century“. „Large factories and shipbuilding plans are springing up like mush- rooms.“ „Mills of every kind are built or planned.“

Ten leste krijgt Engeland nog een wijze les om zijn „shoulder to the wheel“ te plaatsen en alle krachten in te spannen om zijn grootheid te bewa- ren en zich niet door een landje als Holland te laten ringeloozen. Zoo is het. Wanneer de Hollan- ders nu eens den moed hadden, om die liederlijke gewoonte van den „vreemdeling-naar-de-oogen- te-zien“ af te leeren, dan waren we al een heël eind, maar aan een burgervolk kleven burgerlijke ge- woonten.

Wij behoeven niets te vreezen. De wereldsituatie heeft ons in een hoogst benijdenswaardige positie geplaatst. Andere naties halen voor ons de kas- tanjes uit het vuur. Laat ze gerust de diplomatieke handen branden. Wij leven *niet*, zoals vele Hol- landers zich nog wel inbeelden, dank zij de wijze lessen onzer ouders, bij „the Divine Grace of the rulling powers“, maar bij de duivelse jalouzie van groote schrokkers. Ons intellect, educatie en na- tuurlijke abilititeiten, gepaard met de wijze voorzich- tigheid van voorouders mede gekregen, kunnen ons onbevreesd de wereldzeeën doen bevaren. Vooruit dan. Nu of nooit, en met den bezem in den mast!

Van ons af te bijten moeten we beter leeren. Laat onze daden zijn als de impressie, die onze taal op den grooten Engelschman Carew maakt: „Manlike, but withall very harsh, as one ready at every word to pick a quarrel.“

Het interrumpeeren.

Wederopbouw, het Jong-Javaansche tijdschrift, acht het interrumpeeren in strijd met den goeden adat; het in-de-rede-vallen in den Volksraad, wel te verstaan. Er wordt ook nog herinnerd aan de uit- noodiging van het Volksraadslid Soetan Toemeng- goeng tot zijn Europeesche medeleden, om eens mee naar Menangkabau te komen en te hooren hoe hof- felijk het daar wel toegaat, wanneer de panghoe- loe's over sociale zaken disputeeren.

Moraal: interrumpeert niet, maar zwijgt. De Loc. — van 9 Aug. — is het daar natuurlijk niet mee eens en *ad rem* merkt het blad op, dat men in den Volksraad nu juist niet bijeenkomt om te zwijgen. En zoo min als spreken altijd zilver is, is zwijgen altijd goud! Dan wijdt de Loc. de volgende *Interruptie* aan..... het interrumpeeren: Zeker, men kan alles opkroppen tot eigen spreek-

..... Vereeniging voor Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeeren willen, biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**

Technische Cursussen: Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Han- delsecorresponden- tie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kl en Kv), Boekhouden (Kxn), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mx), Werk- tuigkunde (Kv), Zeevaartkunde (I), Schoon- schrijven (N).

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrif-
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS.
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook
eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
vaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen
HEULSTRAAT 13 naast „Boecatan“
en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Brieven uit Australië.

Aan M.'s brieven aan het *Soer Hbl.* d.d. 12 Aug. ontleenen wij o.m.: China heeft groot gebrek aan dwarsliggers en timmerhout om zijn spoorwegen op te bouwen en met het oog op de houtsoorten in de uitgestrekte wouden in Australië, kan zonder twijfel een zeer belangrijke „trade“ in deze artikelen georganiseerd worden.

Maar in tropisch Nederland zijn ook enorme wouden met boomen van dit hout en daarenboven andere werklöonen en condities, die het mogelijk

om de bedoelde misbruiken tegen te gaan en deze bevolking op hooger zedelijk peil te brengen.

Het ligt in de bedoeling der Indische Regeering om ook de verdere poging tot redding van de bevolking van Zuid-Nieuw-Guinea krachtig ter hand te nemen. Wellicht is geen redding meer mogelijk. Een specialist voor venerische ziek- ten is reeds, naar wij meenen, naar Zuid-Nieuw-Guinea ge- zonden, om in overleg met het bestuur en de R. K. Missie maatregelen te beramen tot bestrijding daarvan.

De bevolking van dit gebiedsdeel is behept met alle on- dengden op sexueel gebied, sinds de vroegste oudheid be- kend. De Grieken en Romeinen zouden nog gevoelig bij de Kaja-Kaja's ten deze in de leer kunnen gaan.

Restaurant Royal
'S-GRAVENHAGE
Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

The English Sport Stores
Frederik Hendriklaan 222
The Hague

Sport articles and clothing of every description

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Zijt Gij abonné

van het rijk geïllustreerde Maandblad
 NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proef-
 nummer aan bij de Administratie

Nobelstraat 20, Den Haag
 Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 636 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” **Luxe Auto's**
 disponibel.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
 AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTAFEL.
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

beurt is gekomen, maar de praktijk van het parlementaire leven laat niet altijd gelegenheid voor reglementaire repliek. En laat ze die wel, dan is vaak weer een omhaal van woorden noodig om het college in te lichten waar het om gaat.
 Aan dit bezwaar komt nu juist de interruptie tegemoet. Zij is ontstaan uit noodwendigheid. Zij werd, buiten wet en reglement om, tot een recht, dat geen voorzitter noodeloos zal beknotten. Soms immers spaart een interruptie van enkele seconden een redevoering uit van een uur. Zoo is de interruptie als een natuurlijke uitlaat voor latente welsprekendheid, die bij opsparring onmatige proporties aan zou nemen.
 Maar ook werkt ze ontspannend. Wanneer mr. Van Gennep een rede houdt, waarin hij opzettelijk onaangenaam is jegens het Javaansche volk, dan is het voor het Javaansche gemoed maar beter dat het zich tusschendoor, in vinnige interrupties ontlast, dan dat het hoffelijk, maar wrokkig, zwijgt.

De „cri de coeur”, welke de interruptie zoo vaak is, worde dus niet anders beschouwd dan als een onmiddellijke gemoedsreflex. Zoo'n interruptie kan belangrijker zijn dan twintig voorgelezen vellen foliopapier.
 Het recht van interruptie moet worden gebruikt, niet misbruikt.
 Aan den presidiëlen eisch, dat elke interruptie in den Volksraad geestig zij, kan niet altijd worden voldaan. Niet bij ieder schiet de geest op het gewilde oogeblik het gemoed te hulp. Maar wel mag worden geëischt, dat de interruptie als plaag of obstructiemiddel wordt geweerd. Zij moet altijd verhelderend werken. Nooit storend. Een vonk, een weerlicht, een vlam. Geen steenworp, geen mitrailleurvuur — en vooral geen zevenklapper.
 De Java-Bode voegt hieraan toe: Het standpunt van Jong-Java is o.i. een zuiver uitvloeisel van den Oosterschen geest.

De Oosterling vliegt niet op, vaart niet uit, tiert niet gelijk de Westering, die veelal zijn zelfbeheersching verliest; neen, hij blijft uiterlijk kalm en beleefd. Maar inwendig kan het bij hem koken. De Oosterling heeft nu eenmaal een hang voor wellevendheid. Met een glimlach op het effene gelaat hoort hij zijn opponent aan, met een glimlach op 't gelaat biedt hij u een kop koffie aan, met een glimlach op het gelaat steekt Kromo u een kris in het lichaam en vraagt, glimlachend alweer: djangan marah toean?
 Deze geest komt tot uiting in de Oostersche kunst, den Oosterschen godsdienst en vooral in de Oostersche politiek. Abdoel Moeis heeft het onlangs zoo juist getypeerd, waar hij zeide: „Een effen gelaat toonen, al kookt het in je binnenste.”
 Vandaar dat ook Jong-Java niets van een *cri-de-coeur*, als een interruptie feitelijk is, weten wil. Het is geheel en al in strijd met de Oostersche wellevendheid, een ander in de rede te vallen. Hij denkt diepzinnig na over wat zijn oor verneemt, of wel, hij denkt heelemaal niet. Maar het gelaat spiegelt niet af wat er in het gemoed omgaat. De Oosterling beheerscht zich als een geboren diplomaat. Met dit verschil, dat een diplomaat ook „wel eens” wat zegt!

Hollanders onder vreemden.

Het N. v. d. D. plaatste het eerste gedeelte eener humoristische beschrijving van de reis naar Europa, welke 500 Nederlandsche Gouvernements-passagiers momenteel maken met de *China*, de P. en O. boot, welke te hunnen behoeve door het Indische Gouvernement werd gecharterd. De beschrijving — zegt het N. v. d. D. van 9 Aug. o.m. — was afkomstig van eene Engelsche dame, die de reis ook meemaakt. Hare opmerkingen zijn interessant, ook al omdat het aardig is eens te lezen hoe eene vreemdelinge ons, Hollanders, bekijkt en over ons oordeelt. Zij ziet trexwens meer het komische van sommige situaties en zij lacht eigen en anderz ergernis weg!
 Anders echter is het gesteld met de beschrijving van deze zelfde reis door een Hollander in de *Loc*. Terwijl onze geestige medewerkster ons lachen laat

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
Alle kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.
Huis van den 1sten Rang

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT
„DE ROEMER”
 WAGENSTRAAT 84 - TEL. 3221
 'S-GRAVENHAGE
 Restaurant à la Carte den geheelen dag
 Gelegenheid tot het
 geven van Bruifoften, Diners en Soupers

over de verschillende hebbelikheden en onhebbelikheden onzer landgenooten, laat de *Loc*-correspondent, die zich *Thom* noemt, zijne lezers zich gruwelijk ergeren over het gedrag der onzen aan boord van dit Engelsche schip.

De winstaandeel-kassen.

De heer Van Loo schrijft in het *Soer. Hbl.* — van 13 Aug. — in de gelegenheid geweest te zijn kennis te nemen van het ontwerp Koninklijk Besluit, waarbij aan de Inlandsche bevolking een aandeel toegekend wordt in de winst der ondernemingen voor landbouw, petroleumwinning, oliefabrieken, houtaankoop, enz.
 Zoowel van Java en Madoera als deelen van de Buitenbezittingen zullen bij ordonnantie landbouw-ondernemingen aangewezen worden, die verplicht zijn jaarlijks aan een belangenkring, waarin die landhouwondernemingen gelegen zijn, uitkeeringen te doen van een gedeelte van de winst ter bevordering van de welvaart van den kring.
 Onder „belangenkring” wordt verstaan het om de onderneming gelegen gebied, waarvan de belangen nauw bij de onderneming betrokken zijn, doordat deze gebruik maakt van de in het gebied gelegen gronden dan wel de hulpbronnen daarvan exploiteert. Het aan de belangenkring toe te kennen winstaandeel zal hoogstens 1/5 bedragen van de voor dividenduitkeering bestemde winst, na aftrek van 6 pCt. dividend. De belangenkringen zijn gedacht als rechtspersoon, welke de toegekende winstaandeelen zoo noodig langs civiel rechterliken weg zullen hebben in te vorderen.

Het winstaandeel moet gebruikt worden voor de tot standbrenging van werken of inrichtingen van intellectueel of materieel belang, vakscholen, eigen waterleiding, veiligheidsdiensten, verbetering van den woningbouw en veeteelt.
 De heer Van Loo publiceert den inhoud van de voornaamste artikelen — de aard en strekking dus van het ontwerp — in beschouwendend vorm, aangezien het noodzakelijk is onmiddellijk krachtig front te maken tegen de wijze, waarop de regering zich voorstelt in te grijpen in de bestaande verhouding tusschen werkgevers en werknemers.

Een inspectie per vliegmaschine.

Naar de *N. Vorstenlanden* bericht, heeft de resident van Solo met den aviateur Heltling een tocht gemaakt boven zijn gewest. Om kwart voor negen werd opgestegen en om half tien was men reeds te Bojolali. Na boven Bojolali te hebben rondgevoerd, waarbij de resident in een paar minuten meer van de afdeulings-hoofdplaats en omgeving kon zien dan anders in even zoovele uren, zette de machine de reis voort in de richting Wonogiri. Inmiddels werd de tocht op groote hoogte soms door en boven de wolken via Wonogiri naar Karang Pandan en Sragen voortgezet, welke laatste plaats om elf uur aan een vluchtige inspectie werd onderworpen. Om kwart over elf verscheen de Overland weer boven Solo en daalde men in goede orde op het vliegveld neer.
 „Wanneer het gevolg is van deze eerste inspectie per vliegmaschine door een hoofd van Gewestelijk bestuur, dat spoedig voor den Bestuursdienst daarvoor vliegmachines beschikbaar zullen worden gesteld, kan resident Harloff zich tot eer rekenen de eerste stoot daartoe te hebben gegeven.”

Interessante films.

Zonder eenige overdrijving, kan het *Soer. Hbl.* zeggen, dat de film over de Kaja-Kaja's een der boeiendste, tevens leerrijkste trilbeelden is, welke den laatsten tijd in Indië vertoond zijn. Waar de Kaja-Kajastam door de interessante lezingen van pastoor Vertenten van Merauke zich sedert eenigen tijd in een bijzondere populariteit heeft mogen verheugen, is de film bovendien zeer actueel.
 Ook noemt het *Soer. Hbl.* de film, welke is opgenomen van de verschillende feestelijkheden te Djokja, ter gelegenheid van de kroning van den nieuwen sultan, een belangwekkend trilbeeld.

Opgeheven zolistandigheid.

De *Java Crt.* bevat het besluit, waarbij de resi-

Indisch Restaurant
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Dinners

Tel. 4060 **MAISON VAN RIJN** Meermalen Bekroond
 - Haag - CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

Residentie Ternate en Onderhoorigheden als zelfstandig gewest wordt opgeheven en aan de residentie Amboina toegevoegd.

Snelle mail.

De in den avond van 6 Aug. te Semarang via Marheille aangebrachte mail van het s.s. Tabanan bevatte poststukken, loopende tot 11 Juli i.l.

(Loc.)

UIT DE INDISCHE PERS.

Een stukje geschiedenis van de belijdenis van den Christelijken Godsdienst door de Amboneezen.

I.

In het laatst van het vorig jaar hield de heer A. Sosehisa te Weltevreden eene lezing over dit onderwerp, met het doel om, in den kring zijner geloofsgenooten, aan te toonen, dat de Amboneezen zich, door het belijden van den christelijken godsdienst, als één beschouwen met de Nederlanders en ook in den strijd naast hen willen staan.

Na op politiek terrein te hebben aangetoond, dat de verhouding tusschen Nederland en Ambon, tengevolge van de tusschen beide partijen oorspronkelijk gesloten specerijleverantie-contracten, van bondgenootschappelijke aard was en niet het karakter droeg van overheerscher tot overheerschte, zegt hij, met betrekking tot de geschiedenis van de belijdenis van den christelijken godsdienst door de Amboneezen, onder meer het navolgende:

De inheemsche bewoners der eilanden, behorende tot de Residentie Amboina, kunnen, ten aanzien van den godsdienst, worden verdeeld in 3 rubrieken, n.l.:

- a. de Heidenen;
- b. de Mohamedanen;
- c. de Christenen.

Tot de Heidenen behooren de Alfoeren in de bergstreken en de binnenlanden van Boeroe en Ceram en nog eenige bewoners der Zuid-Wester- en Zuid-Ooster-eilanden.

Al de overigen zijn of Mohamedanen of Christenen.

De Mohamedaansche godsdienst werd ingevoerd in het begin der 15e eeuw door de Javanen, afkomstig van Toeban.

Deze vreemdelingen verbreidden den Islam eerst op Manipa, later op Amboina en Ceram en zoo successievelijk op de andere eilanden, waartoe een zekere Pati Liang veel heeft bijgedragen.

Deze Pati Liang was een heidensch hoofd van den Goram-Archipel, welke eilanden in de nabijheid van de Banda-eilanden zijn gelegen.

Hij ging eerst naar Toeban om zich daar tot het Mohamedaansche geloof te bekeeren en het Islamisme te bestudeeren.

Het grootste gedeelte der strandbewoners van het eiland Boeroe, alsmede de bewoners van Manipa, Kelang, Boeano, Ambelau, sommige bewoners der strandnegorijen van Ceram en eenige van die op Amboina en de Oelassers gingen geleidelijk tot den Mohamedaanschen godsdienst over, evenals de bewoners der Aroe- en Kei-eilanden.

Wat nu betreft het Islamisme, in het bijzonder op de eilanden Amboina en de Oelassers, kan gezegd worden, dat die godsdienst vrijwel op het schiereiland Hitoe de meeste aanhangers vindt.

De bewoners van het schiereiland Leitimor daarentegen, alsmede die der Oelassers, schenen — op enkele negorijen na — niet bijzonder veel gevoeld te hebben voor dien godsdienst.

Met de komst der Portugeezen op Amboina in het begin van de 16e eeuw, werd de Christelijke godsdienst ingevoerd en wel de Katholieke.

De eerste Amboneezen, die door deze vreemdelingen werden overgehaald tot de belijdenis van genoemden godsdienst, was de Heidensche Orang-kajja van Hatiwi Besar, een dorp gelegen op het schiereiland Hitoe, in de baai van Amboina.

Dit dorpshoofd, genaamd Permain, was zeer Portugeesch gezind, zoo zelfs, dat hij met zijne zuster en eenige onderdanen, in gezelschap van eenige aan-

zienlijke Portugeezen, in het jaar 1525 naar Goa (de Portugeesche vestiging in Vóór-Indië) ging, om zich aldaar door de Katholieke priesters, die in die dagen nog niet op Amboina waren, tot Christen te laten bekeeren en om eenig onderricht inzake de kloosters van Goa te ontvangen.

Deze Amboneezen werden toen in Goa gedoopt, waarbij Permain den Christelijken naam van Don Emanuel kreeg, naar den Portugeeschen Koning Emanuel van die dagen en zijne zuster den naam van Dona Jebel.

Na drie jaren in Goa te hebben vertoefd, kwam Permain, nu Don Emanuel geheeten, met de zijnen — alzo in 1528 — weder op Amboina terug.

Dit gaf aan de andere Heidensche hoofden en hunne onderdanen, o.a. van de dorpen Soija, Kilang, Halong, Latoehalat aanleiding, om de Portugeezen te verzoeken Christelijke priesters naar Amboina te laten overkomen voor het bekeeren der Heidenen.

De Portugeesche Regeering gaf daaraan gewillig gehoor en zond in 1546 een zekeren priester Xaverius voor dat doel naar Amboina.

Deze kwam op 16 Februari van genoemd jaar aan en richtte in het tegenwoordige Chineesche kamp, ter hoofdplaats Amboina, een klooster op, genaamd „San Paulo”, gelegen aan het zeestrand bewesten het Portugeesche kasteel, thans het fort „Nieuw-Victoria”.

De straat, waarin eenmaal dat gebouw heeft bestaan, draagt tot heden nog den naam van „Kloostersteeg” of „Kloosterstraat”, door de Amboneezen gewoonlijk „loeroeng klooster” genoemd.

Van dit gebouw of zijn overblijfselen is, na verloop van bijna 4 eeuwen, niets meer te zien.

Eene groote openbare doopvont, die vóór het meergenoemde kloostergebouw stond, werd onder de regeering van den Hollandschen gouverneur Arnold de Vlaming van Oudshoorn in 1648 in de baai van Amboina geworpen.

De eerste bewoners, die toen tot het Christendom werden bekeerd, waren die van de dorpen Aman-telo (het tegenwoordige Soija di bawah), vervolgens die van Halong, Kilang, Passo en Latoehalat, terwijl die van de negorijen Hatalai, Wai en Noesaniwi, die eerst later den Christelijken godsdienst omhelsden, Mohamedaan bleven.

De bewoners dezer laatstgenoemde dorpen waren — ook zelfs toen zij reeds eenmaal tot Christenen waren bekeerd — niet altijd getrouw in hun geloof.

Dan eens beweerden zij Mohamedanen te zijn, dan weer gingen zij door voor Christenen.

Eerst in latere tijden zijn ze in hunne Christelijke geloofsbelijdenis standvastig geworden.

(Wordt vervolgd).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over het Bataksch Huwelijk.

I.

Wanneer een Batak in het huwelijk wil treden, dan is de bepaling van de hoegroetheid van den koopprijs der vrouw zeker wel de voornaamste zaak.

Zij wordt vastgesteld door den vader der aanstaande bruid en hangt af van diens maatschappelijke positie en geldelijken welstand.

Behoort hij tot den middenstand, dan is de koopprijs, welke hij voor zijne dochter vraagt, niet gering en bedraagt zij dikwijls f 250, behalve de buffels of de koebeesten, waarvan de waarde allicht op f 500 kan worden geschat.)

Het als koopsom ontvangen geld komt niet terecht in de zak van den vader der bruid, noch in diens huishoudkas, doch wordt in de eerste plaats benut voor den aankoop van preciosas, waaronder edelsteenen, die het huwelijkstoilet van de bruid

1) De koopsom bestaat niet altijd uit geld of vee.

Ook een bepaalde hoeveelheid stofgoud wordt wel gevraagd.

Dikwijls gaat dit hoven de financiële kracht van den jongen man en worden tusschen de wederzijdsche families besprekingen gehouden om de bestaande bezwaren te overwinnen.

De hoofdzaak daarbij is dat de familie van de bruid en

Restaurant KOLLÖFFEL

HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg en Raadhuisstraat.

AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.

PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR.

Diners van 4-8 uur à f 1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
 ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.—.

Zondags geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

Restaurant SAUR, den Haag

Lange Houtstraat, hoek Voorhout.

Tel. Nos. H. 5045 en H. 5049.

Dejeuners, Diners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Grand Hotel Restaurant

„Central”

In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK

N.V. Brood- en Beschuifabriek

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG

bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuif, Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon

De aandacht wordt gevestigd op de modern, Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op de daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL

De Directeur H. HOLTHAUSEN

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
 DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SCERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Intero. 6737.

Cede 5th Edition A. R. C.

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en
volgestort f 47.000.000.—
Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
'S-GRAVENHAGE,
Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE
belast zich met alle Bankzaken, alsmede
met aan- en verkoop van Effecten.
Neemt gelden à deposito en in rekening-
courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Commanditaire Bankvereniging VISSER & Co.,

Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken

Administratie van Vermogens

Hypotheeken Assurantien Spaarkassen

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directieuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJCKEN Gen. 211

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal f 75.000.000.—

Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	's-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant

Gelegenheid tot Open- en Gesloten
Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.

Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw

Piet Heinplein, Tel. {1587
1588

Bijkantoor: DEN HELDER,

Hoofdgracht 37, Tel. 83.

moeten sieren op de wijze, zooals de adat dat voorschrijft.

Ook de aanstaande bruidegom ontvangt daarvan iets terug in den vorm van een waardevolle kain, voorts slaapbenodigdheden compleet, en huishoudelijke artikelen, zoodat het jonge huishouden op gang kan worden gebracht.

Het is dus een wanbegrip bij velen, die van meening zijn dat het uithuwelijken van vele dochters den Batakschen vader tot een geldelijk welgesteld man maakt; integendeel, de practijk wijst aan, dat de uitgaven aan een uithuwelijking verbonden belangrijk grooter zijn dan het bedrag van de koopsom, welke hij ontvangt en dat hij dus gewoonlijk steeds geld moet bijpassen.

Dat bijpassen valt dikwijls zeer zwaar, doch aan de adat moet nu eenmaal worden voldaan, wil de familie zich niet blootstellen aan verwijtingen of aan de geringschatting van familieleden of van de menigte.

Zijn voor den vader der bruid dus geldelijk de nadeelen grooter dan de voordeelen, voor den vader van den bruidegom is de betaling van de koopsom voor zijn zoon meer een geldelijk voorschot, dat eerstgenoemde in staat moet stellen aan de huwelijksgebruiken volgens de adat te voldoen.

Onder die nadeelen behoort ook nog het in Sindoeng en Tola veel voorkomende gebruik dat de vader der bruid, na het huwelijk, het jonge echtpaar in zijn huis onderhoudt. Dit is daartoe zelfs verplicht totdat een kind geboren is.

Na de geboorte van het eerste kind is het pas geoorloofd het ouderlijk huis te verlaten en een eigen woning te betrekken, die te voren door den jongen echtgenoot is opgericht en die daarna over de noodige rijstvelden kan beschikken.

Bij de geboorte van dit kind hebben steeds feestelijkheden plaats en worden er verscheidene karbouwen geslacht, doch deze onkosten komen voor rekening van de wederzijdsche families.

Hier zij nog vermeld, dat de kosten van het feest op den huwelijksdag gedeeltelijk komen ten laste van den vader van den jongen man, gedeeltelijk van diens familieleden.

Daarmede zijn ongeveer f 200 en één karbouw gemoeid, waarvan de vader 1/3 betaalt en de familieleden 2/3.

Daartegenover staat dat, als één der familieleden in het huwelijk treedt, de vader dan ook in de kosten deelt.

Er loopen wel eens geruchten, dat het aan een Bataksch gezinshoofd onverschillig is of hij zijne dochter uithuwelijkt aan een stamgenoot, Atjeher, Menangkalaner of een Europeaan, mits een flinke koopprijs wordt betaald, doch de berichtgever in de „Sumatra Post" ontkent dit.

Geld is bij zulk een gezinshoofd, volgens hem, beslist niet de hoofdzaak, doch wel titels, afkomst, maatschappelijke stand en zekere familieverboudingen.

Het is toch lang geen zeldzaamheid, dat een hu-

vooral deze in het oog van het publiek niet beschaamd wordt gemaakt.

In de Bataksche kampong bestaat echter geen geheim en iedereen weet er dus alles van hoe de komedie zich afspeelt en die daarin bestaat dat men op nederige, vleiende wijze, in plaats van de gevraagde hoeveelheid stofgoud, een aan de binnenzijde met goudpapier beplakte stopflesch, opvult met padi korrels en deze aanbiedt.

De ernst, die bij deze aanbieding wordt tentoongespreid, is werkelijk kostelijk.

Na het slachten der karbouwen of van de koebeesten, heeft de vleeschverdeling plaats.

Dit geschiedt en moet geschieden volgens de adat voorschriften.

De kop, de staart, de voorpooten (linker en rechter), de achterpooten (linker en rechter), het vleesch van zekere deelen van het lichaam, de lever, het hart, de ingewanden enz. zijn voor bepaalde personen (ook voor de vrouwen), in het dorp aangewezen en die laten zich de gegeven rechten niet ontnemen.

Een partijdige of verkeerde verdeling van het vleesch kan aanleiding geven tot ernstige verwikkelingen in de families, die zelfs bij het Bestuur worden voorgebracht.

welijksaanzoek wordt afgewezen, zelfs van personen, die in den Staatsdienst werkzaam zijn.

Familieverhoudingen en familiebelangen treden bij zulk een aanzoek sterk op den voorgrond.

Onder dit licht bezien is de Bataksche jonge vrouw, die zich voelt, niet zulk een stuk koopwaar als wel wordt beweerd.

Ook letten de Bataksche ouders er wel degelijk op dat de meisjes niet op te jeugdigen leeftijd worden uitgehuwelijkt.

Over het algemeen geschiedt dit op den leeftijd van 15 tot 17 jaar.

Geheel onbeschermd is het Bataksche meisje dus niet.

Is zij in het huwelijk getreden, dan is zij een ernstige werkkracht.

Ook als loontrekkende presteert zij goeden arbeid, wanneer men haar behoorlijk betaalt.

Het is dus niet te verwonderen, als zij reeds op 30-jarigen leeftijd er veel ouder uit ziet dan zij in werkelijkheid is, dank zij de taak, welke zij op zich heeft genomen en welke vervulling zij als plicht beschouwt.

Een jong Bataksch echtpaar is over het algemeen niet lui.

Zooel man als vrouw strijden dagelijks om in het levensonderhoud van het gezin te voorzien en als het niet hoogst noodzakelijk is dan laten zij den arbeid op de sawah niet aan anderen over.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

Kalender voor Ned.-Indië in woord en beeld.

De firma L. J. C. Boucher te 's-Gravenhage heeft haar bekenden Wandkalender „Nederlandsch-Indië in woord en beeld" voor het jaar 1922 reeds in den handel gebracht.

Deze smaakvolle uitgave behoeft dezerzijds eigenlijk geen woord van aanbeveling; dat ze thans voor de 5e maal verschijnt, is voldoende bewijs voor haar levensvatbaarheid.

De kalenderbladen, 26 in getal, bevatten goed geslaagde afbeeldingen van volkstypen, natuurgezichten en andere op Indië betrekking hebbende voorstellingen, voorzien van korte onderschriften.

Het uiterlijk en de uitvoering komen overigens vrijwel overeen met de uitgave voor 1921; ook de prijs is dezelfde gebleven (n.l. f 3.50).

De Indische Gids.

De Oct.-afl. opent met een beschouwing van den hr. M. J. Lusik: „Indische Kamerleden". Het komt schr. wenschelijk voor, dat in de moederlandsche volksvertegenwoordiging het belang van Indië krachtiger aan tot nu toe erkend wordt en tot uiting komt. Het middel daartoe ligt z.i. voor de hand, door aan een nader te bepalen aantal oud-Indisch-gasten, die bijv. op zijn minst 10 jaar in de kolonie hebben gewoond, voor een bepaalden tijd zitting te geven in de Kamer. Zij zouden gekozen moeten worden niet in Nederland, doch in Indië en wel door de gekozen leden der locale raden, hetgeen de beste waarborg geeft dat de gekozenen het volk van Indië vertegenwoordigen. Een vast te stellen aantal zetels dient ook aan Inlanders te worden ingeruimd.

Aanteekeningen omtrent den huidige stand van het Ned.-Indische defensie-vraagstuk is de titel eener bijdrage van kapitein F. Treffers, waaraan ten grondslag ligt het „kort overzicht van het verslag der Defensie-Commissie", gepubliceerd als officieele bijdrage van het Dep. van Oorlog, in No. 7 van het Ind. Militair Tijdschr.

De hr. J. van Roon artikel over „de aanvulling van de leidende krachten bij den Topografischen Dienst in Ned.-Indië". Schrijver dringt aan op een onderzoek, waarbij getracht moet worden volledige en ware antwoorden te krijgen op de volgende vragen: Waarom is de ambitie van jonge officieren om zich aan het examen voor den topografischen dienst te onderwerpen gering? Waarom verkiezen reeds bij den Dienst geplaatste officieren een andere betrekking en waarom gaan zij heen? Waarom gaat de ambitie voor den topografischen arbeid in korten tijd verloren? Waarom werd geen moeite gedaan om geschoolde krachten zoo lang mogelijk voor den Dienst te behouden? Het bedoelde onderzoek moet gehouden worden zonder aanzien des persoons, zonder bevreemd te zijn persoonlijke gevoeligheden te kwetsen en moet tot in den kern der zaak doordringen. Schr. twijfelt niet, of gedurende het onderzoek (waarvan een der uitgangspunten zich laat samenvatten in de weinige woorden „gebrek aan waardeering") zullen de blik en de gedachten afdwalen naar een hoogst sympathieke figuur, een stil en bescheiden werker, den oud-luitenant-kolonel A. Franssen Herschêde.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Oranjobank

Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.

Handelscredieten, Rekening-Courant,

Deposito's Incasso's,

Spaarbankboekjes rentende 4 pCt.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredielvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 19.500.000.— 25 Kantoren

De hr. C. Henny besluit het opstel „Stille kracht” (Opge-
ragen aan het Binnenlandsch Bestuur.) Bitter beklagt
schr. zich over de tegenwerking, welke hij bij het be-
achten van zijn plicht als ambtenaar ondervond van de
werheid, gesteund en voorgelicht door haar wetenschappelijke
adviseurs. Ten slotte geeft hij in groote lijnen de rich-
ting aan waarin z.i. onze koloniale politiek behoort te wor-
den geleid.

Verder bevat deze Ind. Gids-afl. de vaste rubrieken: Revue
van brochures, enz., Koloniale literatuur, Wetenschap en
Industrie, Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van No. 9 (26 Aug.): Iets over den land-
bouw van Fransch Indo-China en de Philippijnen, door
D. — Alang-alang-bestridding. — Advies van het Ned.-Ind.
landbouw-Syndicaat (terzake van de rubberproductie-
inkrimping met 50 pCt.). — De plannen tot beperking der
rubbercultuur. — Grondbewerking in oude rubbertuinen,
door Dibbetz. — Selectie van Hevea, door Dr. W. H. Arisz. —
De proeftuin voor koffie van het Besoekisch Proefstation.
— De koffiebelasting, door J. H. Kuneman Jr. — Problemen
bij de bereiding van copra en klapperolie. — Winsttaandeel
der Inlandsche bevolking.

De Reflector.

In het Nr. van 27 Aug. een interessant artikel (met niet
alder interessant illustraties) van den hr. W. J. Kroon
over besnijdenis en besnijdenisfeesten in den Indischen Ar-
chipel. — Verder het portret van Batavia's loco-burgemees-
ter, den hr. R. A. Schotman, met waardeerend bijschrift, ein-
delijk: „Het is daarom niet te veel beweerde, wanneer wij
hem kennen geven, dat de Regeering op voetspoor van den
gemeenteraad een goede keuze heeft gedaan, toen zij den
social-democraat Schotman benoemde tot plaatsvervangend
burgemeester in een zoo bij uitstek burgerlijke gemeente als
Batavia.” — Ook het geïllustreerd artikel „Zwerverijen met
kassen en kodak. De levende bevolking van Tanah Ma-
verdiend belangstelling.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Afl. XIV van den loopenden jaargang is een belangrijke
publicatie; ze bevat n.l. een voorloopig verslag der werk-
zaamheden van de commissie van praeadvies inzake ver-
sterking der arbeidstoestanden op de cultuurondernemingen.
De praeadvies van de volgende H.H. zijn afgedrukt: A. E.
Keynst, C. M. Hamaker, Mr. J. A. van Dijk Jr., A. de Stop-
pelaar, E. Hamaker, A. R. W. Kerkhoven, W. de Vos.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud van deel XIV, afl. 8. De afdeling Sibolangit van
Land Plantentuin (Oostkust van Sumatra), door J. A.
Lorzing, hortulanus. — Het Gouvernement als O.W.'er en
W.'er, door W. Zwart (handelt over de houtpolitiek der
Regeering). — Rapport over de begroeiing van de Sangi- en
Talaud-eilanden, door P. K. Heringa. — De assistent over de
bosch van de blandongs J. C. Gabeler, door E. H. B.
Brascamp. — Over djatihout in Oost-Java in 1774 (Uit het
Koloniaal Archief), door E. H. B. Brascamp. — Uit de ge-
chiedenis van den Houtzaagmolen te Japara (Uit het Ko-
loniaal Archief), door E. H. B. Brascamp. — Mededeelingen
door den Minister van Koloniën Pahud aan de Tweede
Kamer, gedaan in 1850 over het Boschwezen in N.-I., door
E. H. B. Brascamp.

De West-Indische Gids.

De Oct.-afl. opent met een beschouwing van Pr. A. P.
Euwens over admiraal Pedro Luis Brion (aan wien Mr. Dr.
H. Corporaal een artikel wijdde in het Kol. Weekbl. van
22 Sept.). — Jhr. L. C. van Panhuys brengt onder het op-
schrift „Na drie kwart eeuw” eenige bijzonderheden naar
voren uit eene publicatie van baron P. Melvill de Carnbee
Op deel I, 1846—1847, van het tijdschrift „Le Moniteur des
Indes Orientales et Occidentales”, waarna hij de gevolgtrek-
king maakt, dat op een enkel punt na in drie kwart eeuw de
beide Nederlandsche West-Indische koloniën in bloei en be-
teekenis zijn toegenomen. — Overigens vermeldt de inhouds-
opgave. Over een „schattig” boek: William Beebe, Jungle
peace, door Dr. H. D. Benjamins. — Surinaamsche plantage-
inventarissen uit het tijdperk 1713—1742, door Mr. R. Bijls-
ma. — Productiestaat over de laatste tien jaren (Suriname).
— De goudproductie van Suriname, vanaf het ontstaan der
Industrie. — Boekbespreking. — Bibliographie.

Vrije Arbeid.

In No. 7 van den ten jaarg. van dit nieuwe „Maandblad
voor Nederland en Indië” een tweetal bijdragen, waarop de
aandacht wordt gevestigd. De hr. P. J. Gerke schrijft over
de Inlandsche organisaties; hij bepaalt zich thans tot inlei-
dende beschouwingen. — Indische tractementpolitiek is het
onderwerp, door den hr. C. de Wit behandeld. Volgens dezen
schr. is er van eenig stelsel in de salariering der gouver-
nementsambtenaren geheel geen sprake. Doch niet alleen
op het gebied der salarissen is de toestand zeer eigenaardig;

TAAMS & KEYSER
Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN. 133
Speciale afdeling Incouranto Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

mede is dat het geval met de daarmede onmiddellijk ver-
band houdende regelingen van pensioenen en verlofsbezol-
dingen. Al deze bepalingen acht spr. geheel uit den tijd
en absoluut niet meer in staat om aan de behoeften van
den tegenwoordigen tijd te voldoen. Er is werkelijk rede tot
ontevredenheid, die zich bij sommige categorieën van amb-
tenaren reeds heeft geuit in stemming maken tegen den
gouvernementsdienst.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

Bij fraaie afbeeldingen bevat het Oct.-Nr. van dit maand-
schrift de volgende bijdragen: H. W. A. Deterding, door M.
— Het spel van Ni Tjalonarang (een Balische heksendans),
door P. de Kat Angelino. — De Lematang-kolenvelden, door
E. J. Langelaan. — De koloniale cursus voor vrouwen en
meisjes te Deventer. — Een oude gebatikte sarong, door J.
F. Snelleman. — Een oud-Hollandsche schilder te Batavia,
door Dr. H. Schneider. De titel dezer laatste bijdrage ver-
eischt een korte toelichting. Dr. Schn. geeft den afdruck van
een door J. Koeman in 1664 te Batavia geschilderd familie-
portret, thans in particulier bezit te 's-Gravenhage. Het
portret stelt voor een echtpaar met twee dochters en twee
bedienden in een tropisch landschap. Dr. Schneider zou
gaarne worden ingelicht wie op het schilderij zijn voorge-
steld.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. Oct. 1921. Gereformeerd Kerkverband
in Ned.-Indië, door D. Bakker. — De Zending in den tijd der
Reformatie, door D. K. Wielinga. — Het polytheïsme der
Chinezen (a. Hoe het is ontstaan. b. Welke vrucht het heeft
gedragen), door L. Tiemersma.

St. Claverbond. Oct. 1921. Naar aanleiding van de
nieuwe standplaats Soerakarta (slot), door M. Timmers (ge-
chiedenis der Vorstenlanden).

Annalen Missiehuis Tilburg. Oct. 1921. De eer-
ste plechtige intronisatie van het H. Hart op Jandena, door
Pr. L. Nieuwenhuis.

De Java-Post. In memoriam. Joannes Dominicus Kus-
ters (Missionaris, overl. 30 Aug. 1921).

„Kromoblanda”.

Van „Kromoblanda. Over het vraagstuk van het wonen in
Kromo's groote land” is dezer dagen het vierde deel versche-
nen (met aanhangsel op dl. I en registers op de deelen III
en IV). De heer H. F. Tillemas vat het begrip „wonen” zeer
ruim op, blijkens den inhoud van dit deel. Achtereenvolgens
behandelt hij: de gezondheid van het individu, de vrouw,
tanden inkorten, kinderen, kropgezwellen, hondsdoelheid,
oogziekten, onreinheid, onzindelijkheidsziekten, overzicht
omtrent het voorkomen van ziekten, kleeding, voeding, ze-
den, mededeelingen van bestuursambtenaren, missie en zen-
ding omtrent ziekenbehandeling, hygiënische maatregelen,
enz. Alles verduidelijkt door tal van illustraties.

De schrijver, wiens loffelijk en belangeloos streven geen
grenzen kent, schijnt nog meer materiaal te verzamelen voor
het vraagstuk der verbetering van de volksgezondheid in
Indië, want, zegt hij ergens „Het register met de zeer vele
namen van ambtenaren B.B. die mij hielpen, komt in het
volgende deel.”

De Indische Mercur.

No. 40. De kina-overeenkomsten en de Java-kinacultuur,
door Dr. ir. W. van der Schalk. — De ontplofing in de
stikstofabriek te Oppau. — Cultuurraad ter Oostkust van
Sumatra. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. —
Financieele berichten en verslagen. Literatuur over aetheri-
sche oliën, boschwezen, looistoffen, specerijen, voedingsmid-
delen, vruchten en groenten, enz. (opgave afd. Handels-
museum van het Kol. Instituut).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 27. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. —
De competentie van den Gouvernementsrechter in Ned.-
Indië, door Mr. H. M. B. H. R. IV. De Landraden. — Een
praatje over de huisdieren bij de Bataks. — Uit Java's Hin-
doetijd, door H. W. Bredée (vervolg). — Onze Nederlandsch-
Indische hadji's en de hedevaart naar Mekka (vervolg).

Per auto dwars door Sumatra, door F. Broeder-Adama.
Met ill. (slot). (De Aarde en haar Volken, Sept. 1921).

Hollandsche boeren in de tropen (vervolg). — Vereniging
Koloniaal Instituut 1920, door v. L. (Nederlandia, Oct. 1921).

De wereldpositie van thee in 1921. (In- en Uitvoer, 5 Oct.
1921).

Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen
belang (afgesloten 24 Maart 1921). (Woltevrede, Lands-
drukkerij).

Het fermenteren van muskaat-noten, door P. C. van der
Wolk. (Cultura).

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 30.000.000..
Statutaire Reserve 18.979.250..
Suiwegewone Reserve 22.660.000..

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S:

Met één jaar opzegging 4 1/2 pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. na
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Voor Collectieve Ziekte-
Verzekering
is de aangewezen Maatschappij

Centrale- Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z. H. V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampanan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
sar, Medan, Menado, Palembang, Pekanbaru,
Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Woltevrede.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 47.750.000.-

KON. ERK. PITMANSCHOOL
Staatsblad 37.
DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM
Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie,
Boekhouden, Staatsinrichting. 173
KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

N.V. Autogarage „CITO”
SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE
Luxe Verhuur-Auto's

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

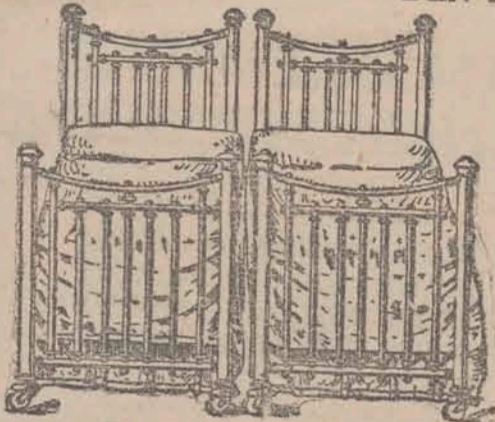
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsesstraat.

TELEFOON H. 2120

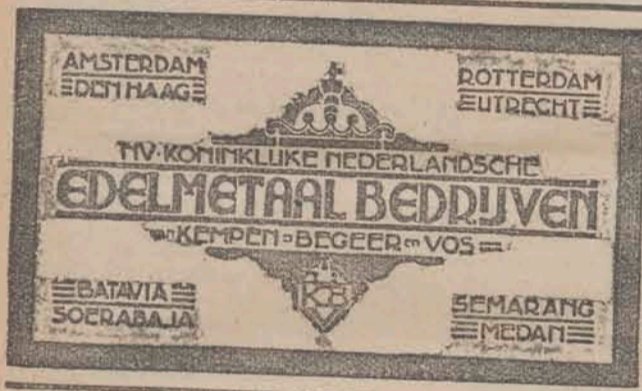
DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—7 uur

Zorg, dat Uw zaak in alle opzichten

een goeden indruk maakt.

Zij maakt geen goeden indruk met slecht of 2de klas drukwerk.

Eerste klas drukwerk tegen concurrerende prijs levert U

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20

Den Haag

Tel. H. 474

C. HOYNG

SPUISTRAAT 20-22

DEN HAAG

AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gonda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.

Garantie voor gave overkomst.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27

TELEFOON No. 2512

□□ DROGERIEN □□ □□ CHEMICALIËN □□
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □□

Verslag betreffende den dienst der opiumregie over het jaar 1920. (Weltevreden, F. B. Smits).

Personeel-voorziening voor den Indischen dienst. (Hindia Poetra, Sept. 1921).

The system of education in Dutch East India, by P. J. Gerke. (The Asiatic Review, Oct. 1921).

Nadere resultaten met de inenting tegen cholera en typhus in het Ned. Ind. leger verkregen, door Dr. A. H. Nijland. — Eenige opmerkingen over ziekenhuisbouw in Ned.-Indië, door Dr. J. F. H. de Graaf. (Ned. Tijdschr. v. Geneeskunde, jaarg. 1921, II, No. 13).

De lotgevallen van een Indisch stuivertje. Oorspronkelijke verhalen voor school en huis in Ned. Oost-Indië, door H. Schroe. Eerste bundel, met 4 gekleurde platen naar aquarellen van C. Jetses. (Groningen-Den Haag, J. B. Wolters).

Het Wajang-spel der Javanen, door Helm Barnau. Met III. (Panorama, 5 Oct. 1921).

Suriname.

De West van 2 September schrijft over het Coronie-vraagstuk:

In den laatsten tijd zijn heel wat beschouwingen gewijd aan dit vraagstuk, ook in verband met de reis van den gouverneur naar Coronie en Nickerie.

Vooral het bezoek aan Coronie gaf aanleiding tot vele beschouwingen, waarbij het verleden en het heden vergeleken werd.

Uit het reisverslag blijkt, dat de gouverneur getroffen was door den verwaarloosden staat, waarin een der vruchtbaarste districten van Suriname verkeert. In een tafelrede sprak Zijne Excellentie de hoop uit, dat weldra de prins mocht komen, die deze schoone slaapster zou doen ontwaken.

Uit verdere berichten krijgt men den indruk, dat de gouverneur al dadelijk iets wil doen in het belang van Coronie. Binnenkort zal een militaire afdeling, onder leiding van luitenant Gits, eene opname doen in het district. En er zijn reeds geruchten, dat een nader onderzoek in het voornemen ligt, ook om na te gaan of hier gelegenheid zou zijn om de ontginning van uitgestrekte terreinen machinaal ter hand te nemen, in den geest als door den schrijver Pyttersen in de West-Indische Gids aangegeven. Wel is waar had de schrijver daarbij het oog op hooger aan de rivieren gelegen terreinen, maar de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat ook elders terreinen zich leenen voor zijn werkwijze.

Zoo is dus het Coronie-vraagstuk aan de orde gesteld.

Het kan zijn nut hebben — omdat op dit punt wel eenige verwarring schijnt te heerschen — om al dadelijk te doen uitkomen, dat dit vraagstuk tweeledig is. Door de modderbank, die zich voor de kust heeft gevormd, ondervindt de tegenwoordige vestiging in hooge mate bezwaar in de loozing, terwijl door dezelfde reden de verbinding met het district zeer moeilijk is geworden. Door nu een weg aan te leggen naar de Coppename, zal Coronie wel een betere verbinding kunnen krijgen, maar het loozingsbezwaar zal daardoor niet worden weggenomen voor de tegenwoordige vestiging.

In ieder geval is het niet waarschijnlijk, dat voor de loozing van die vestiging een oplossing gevonden wordt in de richting van de Coppename, over een afstand van ongeveer veertig kilometer.

De aanleg van een rijweg van Coronie naar Coppename, zal alleen gerechtvaardigd zijn, indien langs dien weg plaats blijkt te zijn voor nieuwe, uitgebreide vestigingen.

De opname zal dus in de eerste plaats ten doel moeten hebben een heropening van het zoogenaamd tracé Loth, in 1886 gekapt van Coronie naar Coppename, en daarna een verkenning van het land ten Noorden en ten Zuiden van dat tracé, met het oog op nieuwe vestigingen.

Van de verschillende opnamen die in den loop der jaren in Coronie werden gedaan, had alleen die van Loth in Oostelijke richting naar de Coppename succes.

Als men van Coronie naar het Zuiden kapt, valt men in diepe zwampen. Ook de verkenningen naar

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.
Inruilen en Repareeren
LANSBERG's Muziekhandel
Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.

FIRMA TENZER,

Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.

Voorwerpen om te Slijden, Branden, Beschilderen, enz.

het Westen in de richting van Nickerie, waren van dien aard, dat een landweg daarheen practisch uitgesloten schijnt. In oude tijden heeft een landweg bestaan tusschen Coronie en Nickerie. Die weg liep langs de zee en is al vele jaren weggespoeld.

De eenige kans voor Coronie op een betere verbinding met de buitenwereld, schijnt dus voorshands te moeten worden gezocht in de richting der Coppename. Volgens de verkenning door Loth vericht, is er van af de vestiging Coronie een vrijwel doorlopende zandrits welke tegenover de Coppesewijne tot op 600 meter den Coppename-oever naderd. Het veiligst ware wellicht geweest om, nu men dit tracé weder zal openkappen, uit te gaan van Coronie. Het plan schijnt echter te zijn om de omgekeerde richting te volgen. Men wil de opname doen van uit de Coppename, daarbij rekenende op de aanwijzingen van Indianen. Ook op die wijze zal men waarschijnlijk wel terecht komen op het tracé Loth.

De West van 9 September acht het een toemermende ergernis, dat nog steeds — in verband met het onderzoek naar ijzer-erts door professor Grutterink ingesteld — tal van aanvragen om concessie tot ontginning van delfstoffen en om vergunning tot onderzoek naar delfstoffen, worden aangehouden.

Het motief waarvoor die aanhouding geschiedde, was volkomen gerechtvaardigd. Het eventueel toestand komen van een grootbedrijf wenschte men niet te blokkeeren, door allerlei kleine concessieën uit te geven in de streek waar het ijzer-erts voorkomt. Wat het zwaarst is, moet het zwaarst wegen. De kolonie heeft veel meer belang bij een grootexploitatie van ijzer-erts dan bij de uitgifte van eenige kleine goudconcessieën.

Al dadelijk rees echter de vraag of de belangen niet te combineeren waren. Het blad geeft dan een overzicht van hetgeen in de Koloniale Staten dienaangaande is voorgesteld en van het antwoord van het Bestuur, om aldus te vervolgen:

„Thans zijn wij zestien maanden verder. Wij weten niet of in den laatsten tijd iets vernomen is, doch tot voor kort geleden was in de kolonie nog niets bekend van het rapport-Grutterink. Zelfs vernamen wij, dat de regering in Nederland evenmin iets vernomen had van de firma W. H. Muller & Co. voor wier rekening de uitzending van professor Grutterink was geschied. In hoeverre dit correct is tegenover de Regeering kunnen wij in het midden laten. Maar het komt ons voor, dat het niet gerechtvaardigd is, om de aanvragers van concessieën in Suriname langer aan de praat te houden. Die concessieën behooren nu ten spoedigste te worden verleend, onzes inziens zonder voorbehoud”.....

In hetzelfde nummer van „De West” lezen wij, dat op Groningen (aan de Saramaccarivier) op de tentoonstelling te zien waren monsters van Surinaamsche tabak, geteeld op de plantage Broederschap in Saramacca. Men had een kleinen proefaanplant aangelegd en de resultaten zijn zoo bevredigend, dat men besloten heeft nu 10 of 20 akkers in cultuur te brengen.

Voorts een beschrijving van de nieuwe meubelfabriek van de firma Kersten & Co.

„Deze nieuwe fabriek bewijst wederom, dat ook in Suriname de zaken wel kunnen gaan, mits ze goed worden aangevat.”

Op de vraag van De West, of de buitengewone hardheid van vele Surinaamsche houtsoorten geen bezwaar opleverde, werd geantwoord dat dit tot zekere hoogte het geval was. „Het hout stelt hogere eischen aan de machines en waar deze in Europa gewoonlijk een 20 of 25 jaren mede kunnen, zal dit in Suriname niet zoo lang mogelijk zijn. Voor het bedrijf is dit echter geen bezwaar.” Wij halen dit aan, omdat wij van verscheidene

KUNSTINSTITUUT
De Scheveningsche Muziekschool
Dir. JOSEPHINE WINTER
Keizerstraat 23 - Scheveningen

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland
Beschuit en Roggebrood voor export.

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS
Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A. NABLING te Brussel) worden afstematisch schriftelijke lessen gegeven (ook naar Indië) ter bekwaamheid in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding. Prijs 12 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuytstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188
Kleinere klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

meubelfabrieken hier te lande hebben vernomen, dat zij de harde Surinaamsche houtsoorten niet kunnen bewerken.

In de vergadering van 12 September heeft de heer van Ommeren inlichtingen aan het gouvernement gevraagd naar aanleiding van geruchten, dat de Bauxite Maatschappij tot dusverre niet alleen niet te restitueeren bedrag wegens exploratiekosten (ongeveer zestig duizend gulden) nog niet heeft volaan, maar wederom uitstel van betaling zou hebben gevraagd.

De gedelegeerde, de wd. gouvernements-secretaris, verklaarde het verzoek om inlichtingen aan den gouverneur te zullen overbrengen.

De heer Pet heeft in dezelfde vergadering gevraagd, of het gerucht juist is, dat op een plantage van de Boven Suriname een proef zal worden genomen met den aanplant van suikerriet, met financieel steun van gouvernementswege (voorschot van twintig duizend gulden). Indien het antwoord op deze vraag bevestigend luidde, wenschte spreker verder de vraag te stellen, welke waarborgen daarvoor zijn gesteld en of het waar is, dat aan denzelfden ondernemer in vroeger jaren een voorschot is verleend van vijf duizend gulden, hetwelk nimmer werd terugbetaald.

De gedelegeerde van den gouverneur, de directeur van den landbouw, beantwoordde de eerste vraag bevestigend. De voorwaarden voor het te verleenen voorschot zijn nog niet vastgesteld. Wat de derde vraag betreft, daarvan was den gedelegeerde niets bekend, doch hij beloofde de zaak te zullen onderzoeken.

Paramaribo heeft nu en dan ook zijn vermakelijke faits divers:

„Toen de „Hebe” Dinsdagmiddag zou vertrekken, kwam op het laatste oogenblik een kar aangereden, met een grooten zak. Met vette letters stond daarop: G. W. — Passagiersgoed. — Vruchten voor de reis.

Ongelukkig werd de loopplank reeds ingehaald. De zak kwam te laat. De kar moest onverrichtert-zake terug.

Aan den waterkant stond de kar stil. De vervoerder pruttelde, dat hij gras moest gaan koopen en dus geen tijd had om het vrachtje terug te brengen naar de plaats waar het vandaan kwam: de Prinsestraat.

Plotseling weerklonk uit den zak een stem: kot mi opo (snij open). De zak kwam in beweging en uit het stroo kwam te voorschijn..... Kalop, de bekende stowaway, die reeds vroeger als blinde passagier naar Europa reisde en nu verlangend was om nogmaals zoo'n reisje te doen.

Wij hebben Kalop geïnterviewd en hem gevraagd wat dit alles betekende. Hij verklaarde ons, dat de dokter hem gezegd heeft, dat hij voor zijn zenuwen beslist naar Europa moet. Hier heeft hij last van epileptische aanvallen; in de koude bleef hij daarvan verschoond. Bovendien ziet hij geen kans hier zijn brood te verdienen, terwijl hij in Europa (in oorlogstijd), geen gebrek had aan werk.

Daarom had hij besloten om heen te gaan. Hij had zich laten inpakken in den zak met stroo. De karremaan wist niet welke vracht hij vervoerde. Doch een vertrouwde vriend liep mede en zou hem aan boord dragen. De groote G. W. betekenden: Gods Werk. De bedoeling was, dat de zak met „vruchten” op het dek zou worden gedeponerd. In den nacht zou Kalop er dan uit kruipen, door het „luikje”. De plaats waar het adres was geplakt had namelijk een groot gat, het luik, waaruit Kalop uit zou kruipen. Eten was niet medegenomen, want Kalop vertrouwde dat hij van uit zijn luikje wel het noodige eten zou kunnen kapen. Bovendien had hij kennis aan boord, die hem niet zouden laten verhongeren. De eerste dagen zou Kalop alleen des nachts wat beweging nemen. Na de wandeling zou hij weder door het luikje in zijn nauwe hut stappen

en dan zich omkeeren, opdat het „luik” niet gezien zou worden. Zoodra het schip ver genoeg was, zou hij te voorschijn komen. De „Hebe” heeft geen draadlooze, een uitvinding waaraan Kalop en consorten hartgrondig het land hebben. Het spijt hem dan ook erg, dat deze prachtkans om weg te komen mislukt is, doch Kalop maakt zich sterk dat een volgende keer de fortuin hem gunstiger zal zijn. Want — zoo eindigde hij — ik moet weg, voor mijn zenuwen.

Zoo is de lezing van „De West” van 9 September. Volgens de lezing van „Suriname” van denzelfden datum scheen de karremaan in het complot te zijn. Wij lezen daar ook, dat Kalop reeds eenmaal als stowaway de zee was overgestoken en zelfs in Berlijn terecht was gekomen, waar hij den toenmaligen keizer mocht zien „met een sigaar in zijn hoofd, precies als een ander mensch.”

Ten slotte vertelt „De Surinamer” van 15 September, dat Kalop binnenkort een vroolijken avond zal geven „om de noodige fondsen bijeen te brengen, teneinde de kolonie, die hem „te nauw viel”, te kunnen verlaten als passagier.”

De Bond van Surinamers in Nederland heeft in zijn Maandag 3 October te Amsterdam gehouden vergadering de volgende motie aangenomen:

De vergadering, gehoord de uitvoerige mededeelingen van het bestuur over de lasterlijke campagne tegen de zwarte bezetting aan den Rijn; besprekende de overdreven voorstelling, weergegeven in de brochure, getiteld: Fransche kleurlingen aan den Rijn, benevens in andere vlugschriften van het voorloopig comité, gevestigd te Deventer, waarin op krenkende wijze wordt opgetreden tegen de kleurlingen; overwegende, dat de kleurlingen thans worden aangevalen en als minderwaardige wezens worden aangeduid, nadat zij hun leven gewaagd hebben voor Frankrijk en Europa; vrezende, dat deze wijze van optreden van het comité, die zoo tegen alle beschaving indruischt, den rassenhaat in Nederland zal aankweeken, zoodat wij straks in Europa dezelfde betreurenswaardige toestanden zullen krijgen als die, welke thans in Noord-Amerika heerschen; overwegende, dat dit comité de Nederlandsche regering en hare onderdanen (blank en bruin) onnoodig in internationale verwickelingen kan brengen; dat Nederland, het traditioneele land der vreedzaamheid, het land, dat koloniën heeft met een negerbevolking (althans gekleurde bevolking), geen rassenhaat mag dulden op haren dierbaren bodem; betreurende, dat niettegenstaande onzen raad tot staking van deze actie, het voorloopig comité de zaak toch heeft doorgezet en in het opgerichte comité te 's-Gravenhage mannen met anders hoogstaande beginselen gemeend hebben deze actie te moeten steunen, besluit, het bestuur op te dragen, met alle hem ten dienste staande middelen en zonder aanzien des persoons krachtig stelling te nemen tegen bovengenoemde actie.

Verschenen is het Verslag van de Surinaamsche Bank over 1920. Wij komen in een volgend nummer daarop terug.

Curacao.
Kamer van Koophandel.
(Vervolg.)
Dat de handel in weerwil van alles aan gunstige verwachtingen blijft beantwoorden, blijkt wel uit hetgeen wordt meegedeeld over scheepsbouw, havenbedrijf en kolenhandel:
„De Scheepstimmerwerven rondom onze haven hadden ook gedurende dit afgelopen jaar volop werk. Behalve, dat men druk schepen te repareren had, werden 7 nieuwe zeilschepen afgeleverd, waaronder 2 driemasters. Verder bouwde men een lichter van 80 ton laadvermogen en een vlot van 45 ton.

ROTTERDAMSCH LLOYD
Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM
Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL
LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Dans-Instituut WEIJNE
vroeger Den Haag
THANS
ROTTERDAM
21 Jonker Fransstraat 21
PRIVAAT-LESSEN.
Aanvang van den nieuwen cursus 17 October a.s.
Prospectus op aanvraag.

Om goede zaken te maken
is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten, dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voordurende reclame. Gebruik dit blad voor Uw

Reclamecampagne
NAAML. VENNOOTSCH.
Bredasche Luxebroodfabriek BRED A.

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag
DAMES MODEARTIKELN. ZIJDEN STOFFEN, FLUWELN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELN.

L. E. NIEUWENHUIZEN
LEIDEN - HOLLAND
Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit) Groen „ (tusschonsoort)
Huishoudgroenten merk „Sluutels”
SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

De Nieuwe Modellen
in het
Nieuwe Perceel
Westeinde 29
Telef. H. 633.

Fa G. J. HILBRINK
DAMESKLEERMAKERS
BONTWERKERS
voorheen Daendelsstraat 8

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR
FRANÇOIS BLOM,
Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid f 4.00
gebonden - 5.00

H. A. VERHEIJ
ACCOUNTANT

LID DER NEDERL. BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Advorteeren doet verkoopen.

Wissel In- en Verkoop.
Credietbrieven.
Telegrafische
Uitbetalingen.

Hollandsche Bank voor West-Indië
Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290
CURAÇAO
130
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen.
Handelsinformaties.
Rembours- en
Document-Credieten.

Wanneer men bedenkt, dat de waarde der schoeners, welke zeer hoog was, in verslagjaar beduidend gedaald is en ook de vracht voor die schepen terug liep en tegen het eind van het jaar zelfs een treurig beetje bedroeg, behoeft het geen verwondering te baren, dat er dit jaar 4 zeilers minder werden afgeleverd dan vorig jaar, te minder, waar de materialen nog wat duurder waren.

Ook hier had men veel te lijden door gebrek aan arbeidskrachten. Het havenbedrijf was in aanmerking genomen den commercieelen toestand, bepaald druk. In het algemeene gedeelte van dit verslag werd reeds medegedeeld, dat de scheepvaart, speciaal de stoomvaart, drukker was dan ooit te voren; hierbij kan nog gevoegd worden de mededeeling, dat de haven steeds een aanblik van druk vertier bood, waartoe in niet geringe mate werd bijgedragen door het groote aantal motorbooten — waaronder vooral die van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij — dat af en aanvoer.

't Moge vreemd klinken, maar ook aan de vele keeren dat de brug „Koningin Emma” die ook in verslagjaar een niet onbeduidende winst afwierp, open was, waardoor telkens het verkeer over de haven voor een poosje gestremd werd, kon men merken, dat het havenverkeer druk was.

Wat echter het meest opviel was het zeer drukke vreemdelingenverkeer. Het is dan ook een onloochenbaar feit, dat de belangstelling in den vreemde voor ons eiland gestadig toeneemt, waartoe in niet geringe mate wordt bijgedragen door het feit, dat de omstreken van Willemstad-Caracasbaai, het Struisvogelpark Albertina, de fosphaatmijnen bij Sta. Barbara, de grot van Hato en verschillende plantages, bepaald mooi en bezienswaardig zijn. Ook het havenbedrijf leed eenigszins door gebrek aan voldoende arbeidskrachten.

Curaçao een kolenhaven! In 1919 werden 39.748 ton steenkolen geleverd. Verslagjaar staat te boek voor een uitvoer van steenkolen van 43.672 ton; een aanmerkelijke vermeerdering, vooral als men de commercieele situatie in aanmerking neemt. Wanneer men bedenkt, dat behalve deze 43.672 ton ook de Petroleum Mij. 28.000 ton stookmateriaal leverde, dan kan men over Curaçao als bunker-station in het afgelopen jaar tevreden zijn.

Als takken van Nijverheid worden afzonderlijk besproken de Alpagata-makerij van de Coöperatieve Vereeniging en Nijverheid, die de nadeelen der emigratie ondervond, de Curaçaosche Petroleum Mij., uit welker verslag wij reeds een en ander vermelden, de Strooioedenvlechtsnijverheid en de cement-industrie. Van de voorlaatste wordt gezegd, dat zij vooruitgaande was door verbetering der kwaliteit en vergrooting van het afzetgebied.

De cementindustrie, zegt het verslag, bekleedt „onder de jongere industrieën een der beste plaatsen. Heeft de onderneming reeds getoond betrekkelijk weinig concurrentie van den vreemde te duchten te hebben voor haar pannenfabricatie, ook haar andere producten genieten de algemeene goedkeuring en worden zeer op prijs gesteld.”

Over het algemeen was er, wat de Nijverheid betreft, niet „veel verschil met het jaar 1919 te bemerken. Trouwens, is de stoomvaartverbinding met Europa en Amerika bijna genormaliseerd, duurt der artikelen hier en daar, dan voor elders onvoordeelig koersverschil en eindelijk ongeregelde leveringscondities maakten het bestellen van zaken nog bezwaarlijk en er was dus geen reden voor de industrie in het algemeen om door concurrentie van buitenlandsche leveranciers althans, achteruit te gaan.”

Waarna deze behartigenswaardige opmerking volgt:

„Te betreuren valt het dan ook, dat de levering door de werknemers — vooral de meubelmakers hier hebben daar den naam van — niet steeds op gezette tijden plaats heeft, waardoor velen door deze omstandigheid huiverig of ongeduldig geworden in weerwil van het feit, dat dit soms met grotere bezwaren gepaard gaat, hun toevlucht nemen

tot buitenlandsche bestellingen, alleen reeds om de gewenschte zaken op tijd te krijgen.”

West-Indische Scheepvaart-Maatschappij.
Deze maatschappij is te Willemstad opgericht door de K. N. S. M. en de K. W. I. M. Zij sielt ten doel het uitvoeren der vracht- en passagiersvaart met eigen of gehuurde schepen, het exploiteeren, huren, verhuren, koopen, verkoopen en aanbouwen van schepen en alles wat geacht kan worden daartoe te behooren, hetzij direct of indirect. Het aandeelenkapitaal bedraagt f 300.000.

Strooioedenvlechtschool.
De strooioeden vlechtschool op Pietermaai heeft haar 15-jarig bestaan gevierd. Een gedenksteen is onthuld. De leider, de heer Cohen Henriquez, ontfing van zijne leerlingen een hoed model-Helfrich vervaardigd naar het hoofddeksel van den vorigen Gouverneur.

31 Augustus.
De verjaardag der Koningin is op de gebruikelijke wijze gevierd. Het A. N. V. had een feestelijk avond georganiseerd.

Koloniale Raad.
In de vacature-Forbes zijn op de voordracht geplaatst de heeren J. J. Beaujou, notaris en J. A. Haseth Jr., tandheelkundige. De Raad heeft den heer Jonckheer dus niet opnieuw voorgedragen.

Mijnbouw.
De twee ingenieurs, die op Savonet werkzaam waren met het zoeken naar koper, zijn Maandag met de Frieda naar Aruba vertrokken en zullen omstreeks 18 Sept. a.s. met de Ariadne hier terugkeeren. Men zegt, dat op Aruba asphalt petroleum gevonden is. (A. d. C.)

Brionfeesten.
't Begint zachtjesaan te komen het groote nationale feest. Reeds ontvingen we van de Cur. R. Volksbond een handig boekje „Bolivar i Brion” lezing van den heer W. M. Hoyer, terwijl in de *Globo* twee lauwertakken van massief zilver tentoongesteld zijn, die te Caracas zullen worden neergelegd op de graven van Brion en Bolivar.

De eerekransen werden ontworpen door den heer W. M. Hoyer en kunstig uitgevoerd door den heer Jacob Striebeck.

Dat is dus al een heel mooi begin van 't feest. (A. d. C.)

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Uit Britsch-Indië.
Ghandi blijft elke gelegenheid aangrijpen om te spreken of van zich te doen spreken. Had hij onlangs bij zijn optreden zijn lichaamsbekleding tot een lendendoek beperkt, om de boycot van Europeesche kleedingsstoffen in de hand te werken, nu heeft hij in de arrestatie van de gebroeders Ali weer propagandastof gevonden. Deze volgelingen van zijn non-coöperation-theorie deelen zijne opvatting niet, dat men zich tot verzet zonder geweld moet beperken. Zij hebben hun raad, om ook tot krasse middelen over te gaan, meermalen uitgesproken en hiertoe ook openlijk aangezet. De regering heeft gemeend eindelijk hare laukmoedigheid te moeten laten varen en de gebroeders in verzekerde bewaring te moeten nemen. Ghandi heeft nu, met 48 leiders der beweging, een manifest uitgevaardigd. Zij willen het onbeperkte recht voor ieder om vrij zijne meening uit te spreken (of zij dit ook zouden verlenen, indien zij zelf eens 't roer in handen mochten krijgen?). Zij noemen het den plicht van ieder Indiër, burger of soldaat, den hand met het Britsche bestuur te verbreken als strijdig met de nationale waardigheid. Wie in dienst is, heeft een ander middel van bestaan te zoeken. In een brief aan de Bombay Chronicle doet Ghandi bovendien een beroep op het volk om zich vreedzaam te houden en niet tot staking over te gaan voor het geval hij in hechtenis mocht worden genomen. (Of deze raad zoo rustlievend is, als hij zich aandient?)

De Moplans in Malabar zijn van een geheel anderen aard leg dan Ghandi's volgelingen. Zij hebben geen langgerekte propaganda van prediking en zachte middelen aan hunne actie doen voorafgaan, maar zijn spoedig met de uiterste felheid opgetreden, hun opstand tot een uitroeiing van

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraichissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

„BOEATAN”, Heulstr. 19, DEN HAAG
Wederom verkrijgbaar
INDISCHE SPEKKOEK bij de Thee

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON

Telefoon H. 1880 en H. 3331

Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbricketten

... en Hindoe willende maken, waarbij de oude leuze:
"genade vragen, geen genade geven", toepassing vond.
... ook non-coöperation tusschen Hindoes en Moslemen,
... als zodanig een streep door de rekening van Ghandi,
... van oneenigheid tusschen de inboorlingen van Britsch-
... onderling natuurlijk niets hebben moet.

... die Moplah-opstand een zeer ernstig karakter aan-
... men heeft, komt 't ons gewenscht voor er hier volle aan-
... voor te vragen, door het verloop weer te geven, vol-
... de jongste mailberichten uit Madras.

... Moplals zijn meerendeels weinig ontwikkeld, onbemid-
... fanatiek; zij staan sterk onder den invloed van zweep-
... priesters. Zij stammen af van Arabische kooplieden en
... lieden; sedert hunne komst in Malabar ijveren zij voor
... verspreiding van den Islam. De uitgebroken opstand is
... uiting van fanatisme, door den economischen toestand
... hand gewerkt. Met de door Ghandi geleide non-
... operation-beweging staat hij slechts in een verwijderd
... and en hij uit zich, zooals wij reeds opmerkten, door
... daar lijnrecht tegen ingaande buitengewone geweld-
... ghheid. In 't begin van 1921 werd melding gemaakt van
... ge opruiende predikingen. In Juni hoorde men van ge-
... bijeenkomsten. De in Juli te Karachi gehouden All-
... Khilafat conferentie nam een resolutie, die onder de
... Moplals zoo werd voorgedragen en verspreid, alsof het einde
... 't Britsche bestuur nabij was. In die maand vond de
... arrestatie plaats van een geweldpleger. Dit ging reeds
... een oploop gepaard. Bij het voortgezette onderzoek be-
... eenige Moplah-politiedienaren een moskee. Hoewel
... hante schoenen uitgedaan hadden, werd dit toch als
... schending van 't godsdiensthuis beschouwd. Het reletje
... plaatselijk bedwongen, ten koste echter van 't leven
... twee politiemannen. Deze gebeurtenis is de vlam ge-
... die 't vuur op een ruim gebied deed overslaan. De
... land greep spoedig in verschillende richtingen om zich
... Spoorweg-, telegraafverbindingen werden afgesneden.
... Tiroerangadi verspreide de roep om Swaraj, zelf-
... zich over geheel Malabar uit, de groene vlag werd
... maal geheschen. Men hoorde al spoedig van benden van
... ja van 10000 man, die plunderend door 't land trok-
... Plantages werden verwoest, woningen werden binnen-
... ronnen. Wie in verzet kwam werd neergeslagen. In 't bij-
... der moesten rijke Hindoes 't ontgelden. Ook onder de
... hulp gesnelde Britsche troepen en onder de Britsche
... tie vielen dooden en gewonden. Hindoes werd de keuze
... ten tot den islam over te gaan, of afgemaakt te worden.
... sterke troepenaanvulling beschikbaar was, hadden er
... meele gevechten plaats, waarbij de opstandelingen dik-
... als krantig stand hielden, zoodat hunne verliezen zeker in
... zentallen zijn te tellen.

... of de prediking van extremistische Khilafat-vereerders
... eersten stoot, niemand heeft een verloop van deze snel-
... en dezen omvang voorzien; hierdoor was 't bestuur in
... Madras niet voldoende op de dadelijke onderdrukking voor-
... De moeilijkheid ligt altijd tusschen het te voorbarig
... te laat en tusschen het te veel en het te weinig.

... Dit blijkt zelfs nu nog 't geval. De regering heeft krach-
... maatregelen genomen, maar reeds gaan hiertegen alweer
... wijken op van te veel en te ingrijpend. Van Mohamedaan-
... zijde wordt het optreden der Moplals ook betreurd,
... dat het tot herleving der Hindoe-Mohamedaanse tegen-
... lling kan leiden. Hiervoor behoeft, bepleit men, geen
... leiding te bestaan; de Moplals handelen voor eigen ver-
... antwoordelijkheid. Willen zij inderdaad swaraj, dan ligt
... reeds den eisch opgesloten van samengaan met alle
... manen van Britsch-Indië, ongeacht den door hen beleden
... dienst.

... ligt in 't voorgaande opgesloten, dat zelfs van Mohamedaan-
... sische zijde geijverd wordt om de leiders der Moplals
... rede te brengen, de telegrafische berichten blijven ver-
... rustend. Plundering, brandstichting, geweldplegingen blij-
... voortduren, een bloedig terrorisme houdt op gruwelijke
... huize huis. Een hadji, zich vorst van Daliffa noemende,
... schrift terechtstellingen uit, ook van Moplals, die zich niet
... ar zijn instructiën voegen. Ook lezen wij van een naar de
... schen van Malabar overgebrachte guerrilla, waaraan wel
... 000 zouden deelnemen en ter wier bestrijding een groote
... penmacht zou zijn afgezonden. Voorzien van alle mo-
... rme strijdmiddelen, kan deze toch nog voor een uiterst
... ellijke taak staan, aangezien van den voorrang, die berg-
... illerie, gepantserde auto's, draadlooze telegrafie overigens
... enken, bij een guerrilla in 't tropische bosch veel verloren
... at.

... Spraken de ontvangen mailberichten vertrouwen uit in
... spoedig beëindigen van den zeer treurigen toestand, de
... dert weer opgelaide brand schijnt dat vertrouwen te be-
... nammen.

Nederland ter conferentie te Washington.
Volgens het gepubliceerde communiqué heeft de Ameri-
... ansche gezant aan onze regering de uitnodiging over-
... bracht tot deelneming aan de besprekingen over de vraag-
... stukken van den Stillen Oceaan en van het Verre Oosten,

op den 11 November te openen conferentie te Washington.

Leggen wij het door president Harding aan de groote
mogendheden eerder toegezonden voorloopig program der
te behandelen punten naast deze uitnodiging, dan blijkt,
dat wij niet zullen meespreken in de ontwapeningskwestie.
Nederland heeft geen vloot, waarop het een recht tot mede-
spreken over ontwapenen kan vestigen; zelfs de geopperde
voornemens tot het bouwen van een Indische vloot zijn
nog kleinscheeps in vergelijking met wat andere mogend-
heden in den Stillen Oceaan beschikbaar hebben. Neemt dit
echter niet weg, dat wij bij de beraadslagingen over de
ontwapening wel een woordje zouden wenschen in 't midden
te brengen, die kwestie is er toch inderdaad meer een van
de machtige vlootbezitters. Wij kunnen ons gemakkelijk
troosten met hetgeen ons toegedacht is. Bij de beraadslagin-
gen over de vraagstukken, welke de politiek van de naaste
toekomst kunnen beheerschen, zal Nederland mede aanzitten
en (naar wij meenen) zelfs mede stem hebben. Een goed ge-
kozen vertegenwoordiging zal bij de behandeling ervan de
gelegenheid vinden om uitdrukking te geven aan Nederland's

Het voorloopig programma bevat:

1. Beperking der bewapening ter zee; grondslag en uit-
voering daarvan. 2. Regeling van de controle der nieuwe
oorlogsmethoden. 3. Beperking der bewapening te land.

Stille Oceaan en Verre Oosten.

1. Chineesche kwestieën. Toe te passen beginselen. 2. Toe-
passing der volgende vraagstukken: a. Territoriale integri-
teit. b. Bestuurs-integriteit. c. Opendeur-wettigheid met 't oog
op bestuur en nijverheid. d. Concessies, monopolies en andere
economische voorrechten. e. Ontwikkeling van de spoor-
wegen. f. Preferentieele spoorwegtarieven. g. De positie der
reeds bestaande overeenkomsten en contracten. h. Het Sibe-
rische en Chineesche vraagstuk.

Ten slotte 3. De mandaat-eilanden.

Bij de toezending van dit ontwerp werd aan de groote
mogendheden de vrijheid gelaten een inkrimping of uit-
breiding voor te stellen. Deze vrijheid zal wel niet meer
gegrond zijn aan de nader, en vrij laat, uitgenoodigde mo-
gendheden, waartoe, behalve ons land, ook Portugal en
België behooren.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER
KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande
worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling
van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan
mededeeling te doen aan het Informatiebureau der
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den
Haag.

Van den Bond van Eigenaren van Ned.-Indische
Suikerondernemingen ontving de Redactie: „In-
disch ontwerp van een Kon. Best. met toelichting,”
betreffende de heffing ten laste van daarvoor in
aanmerking komende bedrijven van een „Winst-
gandeel” ten bate van de omwonende Inlandsche
bevolking, zoomede adviezen op verzoek van het
Bestuur van den Bond uitgebracht, betreffende het
in dit ontwerp belichaamde denkbeeld der Indische
Regering.

Het ontwerp ligt voor belanghebbende leden der
Vereeniging ter inzage op de leeszaal, Heulstraat 17.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN
STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in
Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door
uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat
thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechts-
wetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art.
141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

Het drama lijkt mij buitengewoon
geschikt voor opvoering. De dialoog is over-
al levendig, en de diepzinnige wijsheid, de
zwaar-filosofische denkbeelden, die den achter-
grond vormen van dit gedegene werk, zijn
nergens vervat in lange redeneeringen, die
de dramatische kracht zouden verzwakken.
En het vertoont een zeldzamen rijkdom van
tooneelen, die bij de knappe en juist-op-
gevatte regie, diep ontroerend moeten wer-
ken, tooneelen, die den acteurs gelegenheid
geven tot spèl, ook zonder dat één oog-
blik de ontroering van het kunstwerk door
den schrijver werd voorbij gezien voor één-
zijdige tooneeltechniek. Ongetwijfeld stelt
het stuk hooge eischen aan spel en regie;
maar als het over beide kanten in bekwame
handen was, dan zou men er ook gerust
een heel seizoen van society-plays voor
cadeau kunnen geven.

(HERMAN MIDDENDORP in „De Nieuwe Gids”).

Tagore's
Opvoedingsidealen

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

Een boekje, als een vreemde bloem,
waaraan wondere geuren ontzweven, deze
Idealen van Tagore over opvoeding, in het
stille woudheilgdom van Shanti Niketan
opglanzend, dat stille oord, waar de vrede
zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in
deze idealen, als de melodie van een lied,
in vreemde taal gezongen, dat heel uit de
verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan,
tot luisteren; dat ons ontroert met een zonder-
linge ontroering, half genot, half smart . . .
(ELISE SOER in „De Tijdspiegel”).

Uitgaven van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. N. 474

Het soliedste en goedkoopste adres
VOOR
Gepantserde Hut- en Mailkoffers
is bij
J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG
Reisartikelen en Lederwaren

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen
 in Indië kosteloos hersteld.

De Haagsche Broodfabriek.

„Theario”

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
 met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.

Eigen winkels in alle deelen der stad.
 Zij staat sedert 1909 voort u end
 onder controle van het Stationvoor
 Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend
 programma.

Doorlopende Voorstelling.
 aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon
 geschieden.

Ingevuld toe te zenden aan den Secr.-Penningmeester,
 Heulstraat 17, Den Haag.

De Ondergeteekende wenscht ^{Lid} _{Begunstiger} te worden
 der Vereeniging „Oost en West”, op een contributie
 van f 's jaars (leden f 5.- 's jaars
 minimum aan wie wekelijks het Weekblad gratis
 wordt toegezonden; Begunstigers f 1.- minimum,
 als uiting van sympathie met het streven).

Naam en Voorletters:

Beroep of Betrekking:

Adres:

....., den 1921.

(Handteekening.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2481

Filiaal: ARNHEM
 Eusebius. singel 1a, Tel. 195

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechts-
 wetenschap).
 Leeraar in de plant- en dierkunde.
 Leeraren in de Nederlandsche taal.
 Leeraren in het Duitsch.
 Leeraren in het Fransch.
 Leeraren in de wis- en natuurkunde.
 Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
 Leeraren in de Staatswetenschappen.
 Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.
 Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn.
 onderwijs.
 Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onder-
 derwijs.
 Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouw-
 kundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.
 Leeraar met K² bevoegdheid.
 Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen
 dienst of bij den dienst der pestbestrijding (voor vasten of
 tijdelijken dienst).
 Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken genees-
 kundigen dienst (schoolarts).
 Psychiater bij het krankzinnigenwezen.
 Apothekersassistenten (ongehuwd).
 Analysten.
 Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskun-
 digen dienst.
 Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
 Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
 Verpleger 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
 Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.
 Verpleegster 1ste klasse voor de Röntgenologie.
 Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
 Candidaat-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.
 Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electri-
 citeit.
 Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electri-
 citeit.
 Werktuigkundig ingenieur voor het baggerwezen.
 Civiel-ingenieur die zich gespecialiseerd heeft op het ge-
 bied van rioleering en waterzuivering.
 Vakkundige die zich gespecialiseerd heeft op het gebied
 van rioleering en waterzuivering.
 Opzichter bij den waterstaat en 's lands burgerlijke open-
 bare werken.
 Opzichter voor de landsgebouwen.
 Teekenaar bij den waterstaat en 's lands burgerlijke open-
 bare werken.
 Geologen bij 's lands mijndiensten in tijdelijken dienst.
 Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
 Civiel-ingenieur,
 Werktuigkundig ingenieur,
 Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats.
 Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
 Machinisten,
 Technicus voor electro-zwakstroom.
 Scheepbouwkundig ingenieur bij het marine-etablisement
 te Soerabaya.
 Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
 Electro-technisch ingenieur,
 Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
 Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
 Adsp.-electro-technisch ambtenaar,
 Telegraafopzichters 1ste en 2de klasse,
 Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
 Aspirant-radio-technisch ambtenaar,
 Radio-telegrafisten.
 Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
 Onderwijzer met de hoofdakte en lagere akte wiskunde
 voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
 Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
 Inspecteur en ambtenaar bij den belastingdienst.
 Belastingaccountant.
 Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Ne-
 derlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen,
 kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot
 de 9de Afdeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 5 tot 12 Oct. 1921.

Nieuwe Leden.

- Ir. M. Haver, Hoofdemployé S.f. Gondang Winangan, Klaten, f 30.
- E. J. F. Fack, Administrateur S.f. Tjepiring, Kendal, f 30.
- W. Hoogers, Luit.-Kol. N. I. L., Solo, f 12.
- A. H. Neijls, Ass.-Resident, Klaten, f 12.
- H. A. Surink, Hoofd Normalschool, Solo, f 5.

Dans-Instituut NICK H. WISSE
 Gediplomeerd Dansleeraar
LANGE BEESTENMARKT 108-110, DEN HAAG
Club- en Privaatlessen
 in de Moderne Dansen
 Privaatlessen aan Heeren met medewerking van
 Dame (assistente).
 Inlichtingen dagelijks van 2-4 en 7-10 uur.

- J. J. B. Fanoy, Oud-Kap. N. I. L., Weltevreden, Kramat 122, f 5.
- C. J. Batenburg, Controleur B.B., Haarlem, Saenredam-
 straat 118, f 10.
- J. Molenaar, Gezaghebber Gouvts. Marine, Overveen, Bloemendaalsche weg 234, f 5.
- J. C. Stam, Leiden, Langebrug 4, f 5.
- G. P. N. Dessauvagine, Empl. S.f. Kartasoera, Solo, f 12.

Afschrijven.

- W. C. de Haas, Den Haag, Jan v. Nassaustraat 119.
- G. C. A. van Dorp, Katwijk aan Zee.
- M. J. van Doorn, Onderwijzer, Breda, Haagdijk 142.
- B. J. Onderwater, Den Haag, 2de Schuytstraat 278.
- J. C. Baggelaar, Dir. Off. v. Gez., Bandoeng.

Adresveranderingen.

- Mr. R. Verheijen, Voorzitter Landraad, van: Den Haag
 Willem de Zwijgerlaan 198, naar: Nijmegen, St. Annaweg
 262, p. a. Mr. J. Verheijen, f 5.
- H. Bisegger, Onderluitenant Inf., van: Bandoeng, D. v. O.
 naar: Solo.
- Dr. Arie de Jong, Den Haag, van: Waldeck Pyrmontlaan
 123, naar: Beeklaan 462.
- Mevr. weduwe Dr. C. le Nobel, geb. Hofman, van: Am-
 sterdam, Eikenplein (Knoll-Stichting), naar: Ginneken, Be-
 ronielaan 123, Huize de Marik, f 1.50.
- H. J. de Graaf, van: Den Haag, Reinkenstraat 75, naar:
 Bandoeng, Sumatrastraat 13, f 10.
- J. van Kwawegen, Onderwijzer, van: Amsterdam, Loman-
 straat 81, naar: Rijswijk, Oranjelaan 42, f 2.50.
- J. R. Davijt, Onderwijzer O.-I. D., Rotterdam, 2de Pijn-
 kerstraat 20, naar: Weltevreden, Dep. v. O. E. en N., f 5.
- J. A. Smidt, Planter, van: Nieuwe Pekela, p. a. J. Louw-
 naar: Rotterdam, Oosteinde 49a, f 10.
- Mr. B. T. A. Westeroen van Meesteren, Refend. Alg. Sec-
 van: Den Haag, Jan van Nassaustraat 39, naar: Buiten-
 zorg, f 5.
- G. A. Linckers, Oud Kolonel Mariniers, Den Haag, van:
 Willem v. Outhoornstraat 12b naar: 2de Adelheidstraat 184.
- H. van Nohuijs, Deventer, van: Zandpoortstraat 20 naar:
 St. Jurriënstraat 14.
- Dr. G. M. Brouwer, Gewestelijk Gouvernementsarts, van:
 Tandjong-Pinang (Rionw) naar: Buitenzorg, Parkweg 42.

Contributieverhoogingen.

- A. van Veen, Administrateur Solosche Credietbank, van:
 f 10 op f 20.

**Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West”,
 die zich beschikbaar stellen voor het geven van
 privaattlessen in Indische Talen, Staats-
 en Strafrecht.**

- A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. —
 Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen
 van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Straf-
 vordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkersstraat
 1, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.
- A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gram-
 matica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum,
 Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en
 's-Graveland.
- H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De
 Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- A. LAFEBER, Doctorandus in de Indische Letteren, Nicolaas
 Tulpstraat 88, Den Haag. — Beginselen van Sanskrit en
 Pali; van Arabisch en Perzisch; verder Vergelijkende Taal-
 kunde der Maleisch-Polynesische talen; Oud-Javaansch.
 Javaansch, Madoereesch, Soendaneesch, Balineesch, Ma-
 leisch, Bataksch, Atjehsch, Boegineesch en Makassaarsch,
 Rotineesch, Tontemboansch.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te wor-
 den, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereenig-
 ing, Heulstraat 17, 's-Gravenhage en Secretaris afdeling
 Den Haag Laan van Meerdervoort 187.

Hot beste Engelse Rijkswiel **de Rutge-Whitworth**
 Het beste Hollandse Rijkswiel **de Hima**
 Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
 Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
 Telefoon N. 7356 134 Telefoon N. 2742

Firma Wed. H. VAN GEMERT & Zⁿ

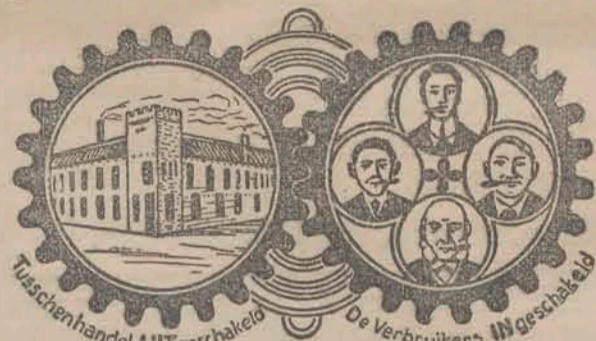
Havana-Sigarenfabrieken

BEST (N.-Br.), Holland

Eenig adres voor levering van Sigaren rechtstreeks aan particulieren

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen.

Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar **elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld** en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt,

bedragende voor Holland **25 à 30 %**. Nog **belangrijker** is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook **IMPORTEURS** worden uitgeschakeld, **indien men zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren**. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabrikaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTR. PRIJSCOURANT No. 6 WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

	Prijs p. exempl.	Frankkeer-kosten.
a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk),	f 0.50	f 0.04
2. Onze Oost. II, iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.	0.05	0.02
b. Onze West Tweede druk bestaende uit:		
1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;	0.50	0.06
2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN,	0.50	0.06
c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.		
I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)	0.75	0.06
II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk)	0.25	0.04
III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk)	0.50	0.02
IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk)	0.75	0.04
V. De Ambtenaar bij het Beschwezen in Nederlandsch-Indië.	0.20	0.04
VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.	0.25	0.06
VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië	0.20	0.04
IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verbeterde druk)	0.20	0.04
X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.	0.25	0.06
XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.	0.40	0.04
d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS.	0.25	0.04
e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan COORN. W. BLEED, door Th. A. C. COMVALIUS te Paramaribo	1.50	—

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOESZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

VLEUGELS, PIANO'S
KUNST SPELPIANO'S
— ORGELS —

REPARATIE - STENNEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Saïd naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

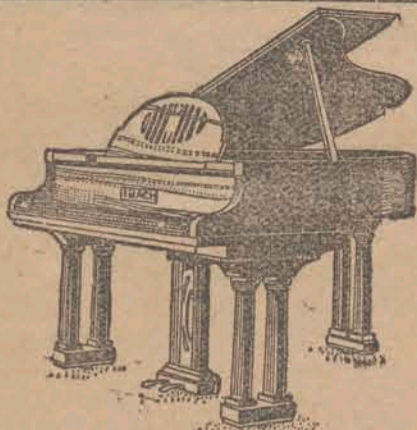

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. H. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAÏ & ZONN

HOF-KLEEDERMAKERS

Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146

's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeentelieferanciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directie te Amsterdam en te Batavia.

Ned. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 240

UITGAVE van de N. V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

DE INDISCHE RIJSTAFEL.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,

4de DRUK.

Prijs: ingenaaid. f 1.00

A. SCHRÖDER & Co. Groenmarkt.

Berichten de ontvangst van

Najaars { Stoffen
Confectie

Viyella - Flanelen - Kousen

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kloermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4047
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED-MAASTRICHT
Vraagt
catalogus

Naamlooze Venneotschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 10,
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Teroustraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank 's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg

Drukkerij ten Hagen

levert tegen billijken prijs drukwerk
dat aan bijzondere eischen voldoet